

II 48068
+

II 48068

GOSPODARSKI LIST

v.

UREDIL
INŽ. FRANCE PEGAN

V GORICI 1926

ZALOŽILA ZADRUŽNA ZVEZA — NATISNILA KATOLIŠKA TISKARNA

42068

+

1959

9D 125/1959

VSEBINA 5. LETNIKA.

Splošno gospodarstvo.

	Stran		Stran
Gospodarske razmere v Bosni	80	Ali so zadruga dolžne dati pregle-	
Ali se splačajo umetna gnojila?	81	dati mere in uteže?	172
Žitna borza v Milanu	81	Kako široke obroče morajo imeti	
Leto peronospor	81	kolesa pri vozovih?	173
Razdalja sajenja dreves ob mej-		Žitna in gospodarska bitka	189
nikih	102	Obvezna ureditev gnojišč	213
Cena svilodov	102	Semenski krompir	215, 236
Hranilne vloge v Zedinjenih dr-		Kompost	235
žavah	102	Brezplačno gnojilo	236
Oranje z motorjem	102	Kemija v modernem kmetijstvu:	
Oranje s traktorjem v Vipavski		Prvine	2
dolini	121	Kemija prsti	27, 50, 70, 90, 110
Kmetovalci poročajte!	140	Kemija rastlin	130, 157, 185
Vzorčni velesejem na Reki	141	Zakaj pada produkcija mleka?	210, 232
Zaključek kmetijsko = nadaljeval-		Železna rja	233
nega tečaja v Dornbergu	141	Bordoška mešanica	252
Sprememba v izdajanju bankovcev	141	Kvašenje	252

Živinoreja in živinozdravništvo.

Okrepitev deteljišč	4	Guinejska ali morska kokoš	150
Furlanski konji	4	Razkuževanje	178
Perutninska davica	5	Bolezen na parkljih	178
Novi zakon o spuščevalnicah za		Kako odpraviš volu trmo?	178
bike	28	Jesenska razstava mladih bikov be-	
Slabi parklji pri goveji živini	31	lanske in žrebet kobariške pasme	178
Kako krmimo oljnate tropine?	52	Belanska goveja pasma v naših	
Prebava krme	71	gorah	198
Perutninska davica	72	Domača lekarna v živinozdrav-	
Uši na živini	91	stvu	199, 242
Izstop nožnice	112	Nahod	222
Konjsko meso v ljudski prehrani	132	O rdeče cikasti hribovski goveji	
Ali ste že dali cepiti svoje prašiče		pasmi v idrijskem okraju	243
proti rdečici?	132	Razstava mladih bikov in žrebet v	
Stanje domačih živali	132	Kobaridu in Tolminu	245
Zvrženje krav	150	Seznam nagrad iz razstave	246

Mlekarstvo.

	Stran		Stran
Mleko za sir	6	Pravila za člane mlekarskih zadrug	133
Plača naših mlekarjev	7	Trg z maslom	134
Preizkušnje mleka za sir	31	Osrednja mlekarna v Trstu	151
Naša mlekarna	33	Slepota sira	153
Gnetenje masla	53	Problem mleka za ljudsko prehrano	179
Zakonite določbe glede masla in sira	55	Planinski sir	180
Sir	55	Katere knjige morajo imeti mlekarne?	181
Knjigovodski tečaj za voditelje mlekarne	55	Centralizacija v izdelovanju masla	201
Mlečne kislinke bakterije	73	Velikost in teža tolminskega sira	204
Sirila in sirišča	92	Pridatki v mleko za sir	223
Napihovanje sira	113	Plačevanje mleka po množini tolsče	247

Sadjarstvo.

Razpis nagrad za nasade breskev	8	Nasadi breskev	76
O obrezovanju sadnega drevja	9	Proti piškavosti hrušk	76
Omela	10	Negovanje novih breskovih nasadov	116
Kako vsadimo sadno drevo?	33	Dajmo mladim breskvam dušika!	117
Čas cepljenja se bliža	34	Kodravost na breskvah	117
Pomlajenje sadnih dreves	36	Hrošči so se pojavili	117
Oddaja sadnih dreves	36	Obrezovanje zelenih breskev	135
Nabiranje cepičev	37	Letno oskrbovanje črešenj	136
Svinčeni arzenijat	38	Trganje sadja	154
Še enkrat zimska zlata parmena	55	V deželi sadja	181
Katera jabolka naj cepimo?	57	Naprava novih sadovnjakov	205
Nekateri največji škodljivci našega sadnega drevja	64	Kako cepimo murve?	226
Sadimo orehe!	75	O gnojenju sadnega drevja	227
Pozor gojitelji sviloprejk!	75	Čistimo travnike pred gnojenjem!	228

Vinogradništvo in kletarstvo.

Borba proti grozdnemu črvu	11	Novi zakon proti pijančevanju	137
Po prodaji vina	38	Vedno bolj so žejni	137
Trajanje kolov	39	Po toči	137
Zakaj pretakamo vino?	39	Pred trgatvijo	183
Izboljšanje naših vin	57	Novo sredstvo proti toči	184
Nabavite si pravočasno modro gasilico!	58	O uporabi žveplenega amonijumskega fosfata in kalijevega metabisulfita pri napravi belih in črnih vin	209
Samorodeče ameriške trte	76	Obrezovanje trte in njena rodovitnost	220
Zakonski predpisi glede vina in jesiha	77	Letošnja trgatev	251
Boj proti peronospori in oidiju	96	Kako odstranimo vinu duh po puščobi in plesnobi	251
Grozni črv	118		
Osmojene trte	118		
Bledica	119		

Poljedelstvo in vrtnarstvo.

	Stran		Stran
Navodila za napravo domačega vrta	12	Krmska pesa	78
Smrdeča gnojila	13	Ne bodimo roparji svoje zemlje!	79
Kdaj uporabljamo gnojnico?	13	Okopavajmo redno in o pravem času!	100
Odkod dobivamo kalijevo sol?	13	Spravljanje trave ob deževju 119, 138, 155	155
Občinski agronom	14	Škropite krompir z bordoško mešanico!	121
Pridelek krompirja	14	Boj proti predenici	139
Pridelek žita na svetu	14	Pred setvijo ajde	139
Trgovina s cveticami	14	Podorjite strnišče!	140
32 milijonov lir za žitno bitko	14	Jesensko oranje	183, 228
Škodljivec na fižolovem zrnju	40	Setev ozimnega žita	206
Brananje in osipanje pšenice	41	Čilski soliter ali amonijak?	207
Kako dobimo zgodnje šparglje?	41	Odbirajmo najlepše koruzne klase za seme!	208
Tako se skrbi za dobro seme!	41	Ne trgajte koruzi vrhov!	208
Glavne določbe zakona o melioracijah	59	Naprava moderne gnojnišnice	229
Ročna sesalka	60	Prepovedano ubijanje krtov	250
Apno v zelenjadnem vrtu	61	Nemški zgodnji krompir	250
Kako naj se že sedaj borimo proti gnitju krompirja	61	Podpora kokošjereje in zajčjereje od strani vlade	250
Gnojitev krompirja	61		
Kako naj gnojimo koruzi?	77		

Zadružništvo.

Kako močno je že zadružništvo?	17	Novoustanovljene zadruge	125
Posojilnice	18	Uradna tajnost pri zadruzi	143
Mlekarna	18	Spominjajte se pokojnih zadrugarjev!	144
Članom načelstva naših zadrug	18	Zapisnik XX. redn. občnega zbora Zadružne zveze v Gorici	159
Tridnevni tečaj za voditelje naših zadrug	18	Kdo sme biti izvoljen v načelstvo in v nadzorstvo?	187
Nadaljevalni kmetijski tečaj v naši deželi	18	Ali je članstvo Vaše zadruge v redu?	188
Nisem član načelstva, sem samo v nadzorstvu	43	Oj ti pečati!	189
Zadružne mlekarnе in davki	44	Napredek v zadružništvu vseh dežel	211
Izkazi članov	44	Voditelji naših zadrug	234, 254
Sprejem novih članov	45	Pristojbina mrtve roke	236
Ali velja še stari zadružni zakon?	63	Koliko članov naj šteje načelstvo zadruge?	253
Zadružne sušilnice svilodov	64	Poroštvo članov načelstva	255
Knjigovodski tečaj v Cerknem	82	En porok za devet posojil	255
Plemenitost zadružne misli	83		
Neuspehi naših zadrug	104		
Po občnem zboru	104		
Za veljavo	125		

Čebelarstvo.

	Stran		Stran
Novi zakonski predpisi glede čebelarstva	15	Kaj je z novim čebelar. zakonom?	123
Pripombe k čebelarskemu zakonu	42	Pred travniško in kostanjevo pašo	124
Čebelarenje v marcu	62	O vzgoji matice	142
Čebelarska opravila v aprilu	82	O čebelnih znamenjih	192
Pred akacijevo pašo	103	Potvorjen med	216

Gospodarski koledar.

Stran: 21, 47, 67, 86, 107, 127, 146, 175, 194, 219, 240, 258.

Tržni pregled.

Stran: 19, 45, 65, 84, 105, 126, 145, 174, 193, 216, 237, 255.

Razno.

Pogled nazaj in naprej	1	Sposobnost in odločnost	130
Največje bogastvo je	25	Posnemajmo, nadkriljajmo!	150
Rodna gruda	25	Samoohramba, samobramba	178
Kakršna setev — taka žetev	70	Več proizvajati — manj uporabljati	198
Pravo gospodarstvo	89	Zadružna kriza?	222
Sreča kmetske hiše	109	Liktorsko posojilo	241

Vprašanja in odgovori.

Ali se sme župan protiviti proti otvoritvi osmice (trife)?	20	Kje bi dobil sive srebrece ali francoske orjaške srebrece?	67
Kako ozdravim bolnega kanarčka?	20	Kje bi dobil sadike mecesna, smreke in črnega borovca?	85
Ali so dobri dvojčki za pleme?	20	Kako si pomagamo proti strunam?	85
Kje se dobi koruza za setev?	20	S kakimi umetnimi gnojili naj pognojim njivo za koruzo?	85
Kaj je pravi vzrok slinotoka in napenjanja pri goveji živini?	20	Kje dobim cinkov fosfor za uničevanje poljskih miši?	85
Kako se uniči trtjone ali kukce?	21	Ali naj kupim mešanico umetnih gnojil?	106
Kaj je sv. nčeni arzenat?	21	Ali lahko rabimo premogov pepel za gnojilo?	106
Zakaj ni prašič nemške žlahtne pasme za naše kraje?	46	Pristojbina na njivo	107
Zakaj se dobi iz iste množine mleska večkrat različno količino mlesla?	46	Listne uši na breskvah	107
Kako ozdravim božjastno kravo?	46	Koliko metrov od mejnika se sme saditi sadna drevesa?	107
Zakaj prašič pokašljeje?	47	Vzrok napihovanja sira	127
S katerim umetnim gnojilom naj gnojim trtam?	66	Skrepljenje krompirja proti plesnobi	127
Ali naj začnem s špekulativnim pitanjem čebel?	66	Kje lahko kupim čebelarske potrebsčine?	127
Koliko oddaljen sme biti en čebeljak od družega?	66		

	Stran		Stran
Kake so cene teh potrebščin? . . .	127	Kedaj lahko sejem deteljo in an-	
Kje lahko dobim čebelne roje? . . .	127	gleško ljuljko med pšenico? . . .	218
Kako se obrezujejo mlade breskve? . . .	145	jete za pšenico? Njivo sem po-	
Kako pokončujem na najlažji na-		gnojil tudi s hlevskim gnojem . . .	219
čin predenico?	145	Rok za vlaganje prošenj glede pod-	
Ali mi svetujete uporabo umetno		pore za vzorno narejene hleve . . .	238
vzgojene matice?	145	Koliko bi stal cement, ako bi ga	
Kak uspeh so imeli posestniki z		naročili skupno?	238
semensko pšenico?	145	Ali bi nam Zadružna zveza naro-	
Ali imajo stari satniki kak vpliv		čila skupno lita korita?	238
na zalego ali donašanje medu? . . .	146	Kje se dobi mlade cepljene kosta-	
Kako očistimo skisan sodček? . . .	175	nje?	238
Ali je romunska koruza dobra za		Zakaj grize krava rep?	238
moko?	175	Ali se dobijo pri Kmetijskem uradu	
Zakaj je junica zvrгла že v šestem		mlade murve?	238
tednu?	175	Kako se cepijo murve?	239
Ali smem gnojiti zelje s čilskim		Kako daleč sme biti drevo od mej-	
solitrom?	175	nika?	239
Zakaj mi je čilski soliter osmodil		Kako daleč mora biti gnojnišnica	
zelje?	194	po novem zakonu od hleva? . . .	239
Tele se mi je začelo napenjati in je		Katero umetno dušičnato gnojilo je	
drugi dan poginilo	194	bolj priporočljivo za pognojenje	
Kako najlažje odstranim plesnobo		travnika?	239
iz kleti?	194	Ali je za pitanje prašičev boljša ko-	
Kake orehove tropine se prodajajo?	194	ruza, ali tropine?	239
Preveč odmerjen davek mlekarni . . .	194	Kradnja borov	256
Kake knjige rabi mlekarna?	194	Kje dobim gozdne sadike?	256
Sredstva proti bramorju	194	Nasvet za napravo čebelnjaka . . .	256
5-letna krava daje mleko samo en-		Koliko klajnega apna dam lahko	
krat na dan	217	kravi?	257
Ali smem pobijati voluharje s sa-		Kako daleč lahko zidam od sose-	
mostrelnico?	218	dove zemlje?	257
Katero umetno gnojilo mi svetu-		Kobila se zasopi	257
je?	218	Kravo bolijo noge	257
Katero pšenico priporočate?	218	Kako velika je pristojbina pri na-	
Koliko časa gori en kilovat elek-		kupu konj	257
trične luči, ki ima 50 sveč?	218	Uporaba javne steze	257

Gospodarski drobiž.

30-letnica ravnatelja B. Skalickega	16	Monopol vina v Turčiji	88
Izvoz pomaranč in limonov	87	Psu so postavili spomenik	108
Izvoz pšenice iz Italije	87	Zadruga v Zedinjenih državah . . .	108
Izvoz vina iz Italije	88	Nekaj podatkov iz ministerstva	
Uvoz vina v Italijo	88	javnih del	147
Neverjetno	88	Na Poljskem plačujejo davke z ži-	
Piva se mnogo popije	88	vežem	147
Avtomobili v Italiji	88	Mlekarstvo v Čehoslovaški repu-	
Ogromna zapuščina	88	bliki	147

	Stran		Stran
Rodovitnost trte in cepiči	147	Pridelek sladkorne pese v Italiji	196
Oblaki kobilic	147	Pogozdovanje Krasa	196
Koliko mleka se porabi v mestih?	148	Letošnja produkcija žita v Italiji	220
Izvoz jugoslovanskega mleka v Italijo	148	Koliko žival poje in koliko naredi gnoja?	220
Zadruga v Jugoslaviji oproščene poštnih pristojbin	148	Koliko superfosfata porabi Italija?	220
Slovensko združništvo	148	Vojaštvo za povzdigo poljedelstva	220
Draga koruza	148	45 kg mleka na dan	220
Znižanje železniških tarif v Romuniji	148	Pridelek grozdja v Italiji	240
Italijanska produkcija olja	148	Podpora vlade za poplavljenе kraje ob Padu	240
Zadruga v Nemčiji	148	Izredni pridelki	259
Zakon o sindikatih in naše zadruga	176	Železna galica	259
Kongres Glavnega združnega saveza v Jugoslaviji	176	Velikanska skladišča železa v Rusiji	259
Proti čebelni uši	176	Kakšno vino pijejo na otoku Malti	259
Fordova bilanca	176	Jez čez Nil	259
Motor na alkohol	196	Esperanto v narodnem gospodarstvu	260
Nazadovanje živinoreje v Jugoslaviji	196	Zanimiva mesečna revija	260
		Ob koncu petega letnika	260

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto V.

Štev. 1

Januar 1926

:: Upravištvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopis se ne vračajo ::

VSEBINA.

Pogled nazaj in naprej.

Splošno znanstvo: Kemija v modernem kmetijstvu (Fr. Magajna).

Živinoreja in živinozdravništvo: Okrepitev deteljišč. Furlanski konji. Perutninska davica (Ravnik, živinozdravnik).

Mlekarstvo: Mleko za sir (Anton Pevc). Plača naših mlekarjev (inž. Rustja).

Sadjarstvo: Razpis nagrad za nasade breskev (P. Vallig — urednik). O obrezovanju sadnega drevja (Fr. Magajna). Omela.

Vinogradništvo in kletarstvo: Borba proti grozdnemu črvu (P. Vallig).

Poljedelstvo in vrtnarstvo: Navodilo za napravo domačega vrta (Just Ušaj). Smrdeča gnojila. Kdaj uporabljamo gnojnico? Od kod dobivamo kalijevo sol, itd.

Čebelarstvo: Novi zakonski predpisi glede čebelarstva (dr. J. Ličan).

Zadružništvo: Kako močno je že za družništvo? Posojilnice! Mlekarni! Članom načelstva zadrug. Tridnevni tečaj za voditelje mlekarških zadrug. Nadaljevalni kmetijski tečaji v naši deželi.

Tržni pregled.

Vprašanja in odgovori: 1. Župan se protivi osmici? 2. Otožnost in nabreklost kanarčka. 3. So dvojčki za pleme? 4. Ali se dobi semenska kuzuza? 5. Kaj je vzrok slinotoka in napenjanja pri goveji živini? 6. Sredstva proti trtjonu? 7. Kaj je svinčeni arzenat?

Gospodarski koledar: Kmetovalci v januarju.

Gospodarski drobiž: Čaj iz sena za teleta. Posoljeno seno. Da ne bodo koški kokale. Božič in orehi. Sadjar in vrtnar. Mandelji med trtami. Pridelek breskev v Massalombardi. Odprava plesni iz kleti. Gnojenje trtam. Uvoz vina iz Jugoslavije v Avstrijo. Rekord v uživanju masla. Pridelek sladkorja. Urejena »mješetija«. Izvoz ameriške pšenice.

Listnica uredništva: G. Fr. Mg.: Članek o parmeni bo priobčen v prihodnji številki. Članek od novembra bo prišel na vrsto, a kdaj, ne vemo. Pričakujemo izpolnitev Vaše obljube.

Iz Saleža: Ako nimate dotične številke, Vam jo pošljemo, a lahko počakate, ker dobite tudi na to odgovor v prihodnji številki.

Predstoječa številka se je zakasnila vsled velike zaposlenosti urednikov, prihodnja bo izšla pred 10. februarjem. Zato naj sotrudniki pošljejo prispevke vsaj do 30. t. m.

Listnica uprave: Več Prosvetnih društev je prosilo brezplačno pošiljanje lista. Ako nima društvo toliko denarja, da bi plačalo list, kje naj ima posameznik? Saj ni taka mizerija.

Poštarne položnice

smo priložili današnji številki in prosimo vse prijatelje, da se jih poslužijo. Tako prihranite na poštnini. Na isti položnici lahko nakažete denar tudi za več naročnikov, samo napišite od zadaj točne naslove.

Jugoslovanski semenski krompir.

Dovoljenje za uvoz jugoslovanskega semenskega krompirja v Italijo ima samo Zadruga zveza v Gorici, ki ga je že kupila. Krompir prispe, čim bo vreme — zi- ma dovolila, najpozneje do 25. marca. Ves krompir bo iz okolice Kranja, Škof- jeloke, Radovljice in Kamnika.

Cena bo 85 L za 100 kg.

Kdor še ni naročil, naj se požuri. Ust- mena in pismena naročila se sprejemajo

pri
Zadružni zvezi v Gorici
Corso Verdi 37

Cena oglasom.

Stran	1 šte.	6 šte.	celo leto
1	100 L	350 L	500 L
1/2	60 "	200 "	300 "
1/4	40 "	120 "	180 "
1/8	25 "	65 "	100 "

T PRISTNI TROPINOVEC ?

Udobite ga vedno v Dornbergu
pri „Zadružni žganjekuhi“

RESTAVRACIJA S PRENOČIŠČEM

„Alla Transalpina“

nasproti državnemu kolodvoru

Pristno domače vipavsko in briško
vino, izboren kraški teran, domača
kuhinja, vedno gorka jedila. - -
Velik vrt.

Priporoča se **IVAN GRUSOVIN**

Za novoporočence

Skladišče tkanin

Corso Verdi številka 1

Volнено blago, bombaževine, tkanine,
odeje, tržli, (dvonitnik) volнено blago
za moške in ženske.

**Ugodna prilika
za nabavo. ☞**

Arturo de Rossi - Gorica

Telefon 276

**Ugodna prilika
za nabavo. ☞**

Podružnica: _____

Via Carducci (Gospiska ul.) 11

Izdelano perilo za moške in ženske,
laneno platno in bombažasto, popolne
bale, preproge iz baržuna, linolej. —

Vse blago je po nizkih cenah.

GOSPODARSKI LIST

List ... list na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto V. Štev. 1
Januar 1926

:: Upravištvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

Pogled nazaj in naprej.

Popotnik gleda s ponosom na težki pot, ki je za njim, z zaupanjem se ozira na cilj, katerega hoče doseči.

Tak popotnik je naš list. S ponosom lahko pogledamo na dosedaj izvršeno pot, z zaupanjem lahko pot nadaljujemo, ker ob strani nam stoji zdravo jedro našega ljudstva, predvsem kmetskega. In ravno kmetško ljudstvo je steber našega naroda, ki je navezan na usodo onih, ki si v znoju svojega obraza služijo svoj kruh.

Kam gre naša pot? Kje je naš cilj? Kedaj se ta pot konča?

Ka gre naša pot? Dolžnost našega lista je, da spremlja vse gospodarsko stremljenje v naši deželi, da je vodnik k gospodarski povzdigi, da je svetovalec v borbi za naš gospodarski obstanek.

Kje je naš cilj? Cilj »Gospodarskega lista« je zboljšanje naših gospodarskih razmer, predvsem pa kmetških.

Kdaj se konča ta pot? Naš list ni ustvarjen ne za danes ne za jutri, ustvarjen je za vedno. Naloge, katerim mora služiti se porajajo vsaki dan, vsaki dan prinese novo potrebo, nove naloge nastajajo danes, nastajale bodo jutri, nastajale bodo vedno. Gospodarstvo se ne bo nikdar tako izpopolnilo, da ne bi bilo še kaj izpopolnitve potrebno.

Pri nas pa je izpolnitve potrebno še marsikaj! Vsi se zavedamo, da naše kmetško gospodarstvo in naše zadružništvo ne koraka na isti višini, kot v nekaterih deželah. In tudi v Italiji sami ni naše gospodarstvo na najvišji stopinji.

V marsikateri panogi smo zelo, zelo nazaj.

Zavedajmo se pri našem delu, da vršimo zelo važno nalogo sebi v dobro, našemu ljudstvu v korist in v korist našim potomcem.

Kakšen program imamo za tekoče leto?

Nadaljevati započeto delo, vstrajati v borbi, biti vodnik v vseh gospodarskih panogah, svetovalec v težkočah, pomočnik za gospodarsko izobrazbo, katere smo vsi potrebni od urednika do zadnjega čitatelja.

Katero željo imamo predvsem do naših čitateljev in prijateljev v tekočem letu?

Predvsem želimo in svetujemo našim prijateljem, da so v bodočem tekočem letu skrbni, delavni in štedljivi. Posebno zadnje je zelo, zelo potrebno, ker naše ljudstvo je itak precej delavno, štedljivo pa ni. Naj bo konec zapravljanju, ker to nas žene na beraško palico. Ko je težko dobiti sredstva za potrebne stroške, naj nepotrebni stroški zginejo.

Še eno željo imamo, in sicer, da pridobe prijatelji »Gospodarskega lista« novih naročnikov listu, da se bo zboljšal in lahko primerno nagradil sotrudnike. Prijatelji naj se zavedajo, da izdajanje lista v teh časih ni noben luksuz, temveč žrtev.

Žrtve pa so potrebne, ko se gre za dobrobit celotnega ljudstva.

Uprava in uredništvo
»Gospodarskega lista«.

Splošno znanstvo

Kemija v modernem kmetijstvu.

Po naukih profesorja H. F. Buttona napisal F. Magajna.

Opomba uredništva: Uredništvo »Gospodarskega lista« je sicer proti dolgim razpravam, ki se vlečejo skozi več števil, iz najrazličnejših razlogov smo se pa kljub temu odločili, da priobčimo razpravo »Kemija v kmetijstvu«. Prosimo čitatelje, da razpravi vestno slede, ker jim bo pojasnjeno marsikatero vprašanje, na katero do danes niso dobili odgovora. Razpravo bi morali obdelati na fantovskih večerih v društvih.

Kemija je znanost, ki nas uči, iz česa so sestavljene posamezne stvari v naravi; s pomočjo kemije izvemo iz česa je sestavljen sladkor, mleko, olje, alkohol; kafein, ki ga pobremo na cesti; ilovica, ki jo dobimo na polju; kruh, ki ga spečejo naša mati; voda, ki izvira v studencu. In tako dalje.

Kemija je najboljša prijateljica človeka — pa tudi njegova sovražnica! Daje nam zdravila in strupe; daje nam blago dejne dišave in smrtonosne pline. Kemija je tista, ki nam daje sredstva zoper nevarne bolezni, toda prav tista kemija polni granate s strahovitimi sestavinami, ki hujše ubijajo nego bacili. Kemija nam je pač pokorna in služi nam v dobro ali slabo — kakor sami hočemo.

V modernih časih postaja kemija vse lika prijateljica kmeta. Ona neusmiljeno preganja škodljive in bedaste vraže; daje nam sredstva zoper vsemogoče vrste škodljivcev in bolezni na naših poljih, sadovnjakih, vinogradih, hlevih in naših domovih. Razlaga nam, kaj vse potrebujejo rastline, da uspevajo, in daje nam mnogo drugega.

Naši priprosti ljudje vedno mislijo, da o kemiji ne vedo ničesar in kadar slišijo govoriti o njej, se sramežljivo umaknejo stran. In vendar, vsak kmet je več ali

manj kemik, pa če hoče ali ne.

Kadar z ognjem izpreminjamo apnenec v apno, smo kemiki; kadar apno gasimo z vodo, smo tudi kemiki. Kadar napravljamo raztopino modre galice in ji primešamo apna, smo kemiki. Kadar žveplamo sod, kadar kuhamo žganje, kadar barvamo železo, da ne bo rjavelo, prakticiramo kemijo. Kadar gospodinja odstrani madeže s sodo, salmijakom ali limono, prakticira kemijo. Tako smo kemiki vsak dan v svojem življenju, samo to je, da vemo sicer, kaj hočemo doseči, kako in zakaj pa to dosežemo, ne razumemo do temelja. Potrebno pa je, da poznamo tudi to, ki nikakor ni tako težko kot bi kdo domneval.

Jezik v kemiji.

Prvine. — Ako vzamemo neko snov in jo tako razdelimo, da ni več v nikakem oziru podobna sama sebi kot je bila do tlej, rečemo, da smo jo razdelili v prvine. Za primero vzamemo lahko neko rdečkasto snov, ki jo imenujemo cinober in katere je v Idriji mnogo. To snov lahko zmeljemo v najdrobnejši prah, pa bo vseeno še vedno cinober, če pa cinober s pomočjo toplote raztopimo, dobimo iz njega dve stvari, ena je živo srebro, druga je pa žveplo. Živo srebro lahko mrevarimo, kuhamo, pečemo in žgemo — iz njega ne dobimo več drugega kot samo živo srebro. Ker ga ne moremo več spremeniti ali razdeliti, vemo da je *prvina*. In žveplo je ravno tako, tudi žveplo je prvina. Toda cinober, ki ni prvina nego je sestavljen iz žvepla in živega srebra, je pa *spojina*.

Če imamo pri rokah nekoliko močno električno baterijo lahko napravimo sledeči zanimiv poskus. V lončeno ali porcelanasto posodo vlijemo malo vode, v kateri smo raztopili malo navadne soli. Baterija ima dve žici, ti dve žici vtaknemo v slano vodo tako, da se ne dotikata, ampak da je med njima voda. Električen

tok teče zdaj po eni žici v vodo, potem skozi vodo do druge žice in po slednji zopet nazaj v baterijo. Zdaj opazimo nekaj posebnega: iz vode se dvigajo majhni mehurčki, to pomenja, da se iz vode dvigajo plini. Ako jih vjamemo, spoznamo, da ti plini gorijo. Ti plini uha-
jajo v zrak, vode v posodi je pa čimdalje manj; v posodi ostaja samo sol. Odkrili smo nekaj važnega. Prvič: voda se je spremenila v pline; drugič: plini iz vode gorijo! Voda torej ni prvina ampak spojina, sestavljena je iz plinov, ki gorijo. Pa se pojavi vprašanje: iz koliko plinov? in, ali vsi plini gorijo? ali so vsi plini enako težki? Nimamo posebnih priprav, a nekaj lahko le odkrijemo sami, če le imamo dolgo stekleno cev pri rokah. Najprej jo na enem koncu dobro zamašimo. Napolnimo jo do vrha z vodo, zamašeno s prstom na drugem koncu obrnemo, da je odprti konec spodaj in ta konec vtaknemo v vodo posode tako, da gredo mehurčki v njo. Paziti moramo, da zrak ne gre v njo, ker ta bi nam pokvaril naš poskus. Vsak mehureček odri-
ne iz cevi toliko vode, kolikor je sam velik. Po preteku časa izgine vsa voda iz cevi, v njej pa so zdaj nabrani plini iz vode. Zdaj pustimo cev, da nekaj časa stoji v miru pokoncu. Prej jo pa spodaj zamašimo tako, da pustimo v zamašku majhno luknjico. Ako potem potisnemo zgorajšnji zamašek po cevi navzdol in istočasno držimo pri luknjici spodaj go-
rečo vžigalico, bomo videli, da bo vžigalica najprej zelo krasno zagorela, plin, ki piha nanjo skozi luknjico pa ne gori. Ko pa potiskamo zamašek niže in niže, opazimo naenkrat, da začne goreti tudi uha-
jajoči plin, da gori z modrim plamenom, ki je zelo vroč. Zdaj smo dohnali dvoje, da sta bila v stekleni cevi vsaj dva plina, katerih eden zelo poživi gorenje, drugi pa sam gori. Dalje, da je tisti plin, ki gore-
nje poživlja, težji, ker je bil v cevi spo-
daj, tisti plin pa, ki gori sam, je lažji, ker je prišel poslednji iz cevi. Ako bomo po-
skušali še naprej in zažgali oba plina zmešana skupaj, bomo videli, da se vže-
ta in zgorita z veliko eksplozijo, ki lahko posodo razžene.

Kemiki so že davno odkrili, da je voda

sestavljena iz dveh plinov, namreč iz kisika in vodika, ki sta oba prvini. Ako na poseben način razdelimo navadno kuhinjsko sol, najdemo, da je narejena (sestavljena, kakor pravimo v kemiji) tudi iz dveh prvin. Prva je kovina *natrij*, druga je pa strupeni plin *klor*. Vse stvari na svetu so sestavljene iz prvin, katerih vseh je okoli osemdeset, a z vsemi se nam ni treba pečati.

Do sedaj vemo to: Vsaka stvar, ki je sestavljena iz dveh ali več prvin, imenujemo spojino; ako je pa »sestavljena« iz ene same prvine, tedaj sploh ni sestavljena, ker je sama na sebi prvina.

Kemijska znamenja ali simboli. — Kemik ima premalo časa, da bi vsako stvar opisoval na dolgo, zato se poslužuje formul, ki mu na kratko toliko povedo, kakor da bi čital ali popisal celo stran. Ime na prvin ne piše cela nego jih skrajša na prvo ali prvi dve črki. Tako naprimer, namesto da bi zapisal ime aluminij, zapiše samo Al, ki ravno tisto pomenja. Namesto da bi zapisal ogljik, ki ga imenujemo s tujo besedo carbon, zapiše on samo črko C in on ve, da ta črka vedno pomenja ogljik. Tem kraticam pravimo simboli ali kemijska znamenja.

Ena najnavadnejših prvin je kisik, simbol za kisik je črka O (tuje ime za kisik je namreč *oxygen*). Večina ali skoro vse prvine imajo kratice ali simbole po njihovih tujih imenih. Železo, ki je tudi prvina, ima simbol Fe, zato, ker njegovo latinsko ime je ferrum.

Najnavadnejše prvine in njih simboli.

Aluminij	Al
Arzenik	As
Brom	Br
Kalcij	Ca
Ogljik	C
Klor	Cl
Baker (cuprum)	Cu
Zlato (aurum)	Au
Vodik (hydrogen)	H
Jod	I
Železo (ferrum)	Fe
Svinec (plumbum)	Pb
Magnezij	Mg
Dušik (nitrogen)	N
Kisik	O

Fosfor (phosphorus)	P
Kalij	K
Silikon (kremik)	Si
Natrij	Na
Žveplo (sulphur)	S

S takimi simboli pišemo tudi spojine. Ako imamo spojino, ki je sestavljena iz železa in kisika, zapišemo na kratko FeO. Ako je pa v spojini ene prvine dvakrat več nego druge, denemo za simbol tiste, katere je dvakrat več, številko 2. Napri-

mer: Voda je sestavljena, kakor vemo iz dveh prvin, to je iz kisika in vodika. To da vodika je dvakrat toliko kot kisika, zapišemo vsled tega H₂O. To pomenja torej, da je dva dela H na vsak del O. Za kemika je formula H₂O toliko, kakor če bi videl zapisano »voda«. Ogljikov dvojskis je spojina, ki je sestavljena iz enega dela ogljika in dveh delov kisika, zato zapišemo to spojino s formulo takole CO₂ in to je »Carbon dioxid« ali ogljikov dvokis. (Dalje.)

Živinoreja in živinozdravništvo

Okrepitev deteljišč.

Deteljišča igrajo važno vlogo v gošpodarstvu naših živinorejcev. Dajejo nam spomladi prvo svežo krmo in ako so na ugodnih mestih, nam dajo pozneje tudi mnogo suhe krme, katero navadno zrežemo v zimskem času med slamo v rezanico.

Pridelek krme na deteljiščih pa zavisi od rodovitnosti zemlje in od negovanja deteljišča. Kdor njivo samo poseje z deteljnim semenom in potem obiše deteljišče samo takrat ko spravlja domov zrastle krmo, ta ima od deteljišča prav malo, ker mu deteljišče kmalu opeša. To velja posebno za deteljišča z lucerno, katera trajajo več časa nego ona z domačo (kranjsko, prašičjo) deteljo.

Kot potrebuje človek hrane, živina krme, njiva gnoja, tako potrebuje tudi deteljišče redilnih snovi, ki naj se spremene v krmo za živali. Tudi deteljišča moramo negovati in jim moramo gnojiti.

Negovanje deteljišča je lahko. Potrebno je, da deteljišče prevlečemo s travniško brano ali pa vsaj z železnimi grabljami in da izravnamo vse krtine. Kdor izvrši vsaj to opravilo, je mnogo napravil.

Poleg tega pa moramo deteljišču tudi gnojiti. Danes je že uvidel vsak živinorejec, da mu bo senožet dajala obilo krme, ako bo senožet pognojil. Isto ve-

lja tudi za deteljišča, posebno taka, ki so stara že nad dve leti.

Najvažnejše gnojilo za deteljišča so umetna gnojila in med temi predvsem ona, ki dajajo rastlinam kalija in fosforne kisline, torej kalijeva sol, pa naj si bo kajnit ali 30 ali 40% kalijeva sol, od fosfornih gnojil pa superfosfat in tomaževe žlindra. Pripominjamo, da je tomaževe žlindra mnogo pripravnejše gnojilo za deteljišča kot superfosfat, ker vsebuje žlindra poleg fosforne kisline tudi mnogo apna; detelja pa apno zelo potrebuje.

Gnojenje z umetnimi gnojili naj se izvrši v zimskem času, da se bo poznalo že pri prvi košnji spomladi. V splošnem zadostuje za 100 m² deteljišča 3 kg kajnita ali 1½ kg soli z 40% kalija, tomaževe žlindre pa 6 do 8 kg. Ako uporabljamo superfosfat namesto tomaževe žlindre, damo superfosfata nekoliko manj, to je okoli 4 do 6 kg na 100 m².

Furlanski konji.

Pred vojno je bila po Furlaniji razširjena vrsta konj, ki ni bila zelo nagla, pač pa zelo dobra za delo. Med vojno so skoraj vsi ti konji zginili, kar je bilo tudi umljivo. Mnogo jih je potrebovala italijanska armada, precej jih je rekvirirala še avstrijska armada, tako da ni ostalo po vojni ničesar od teh konjev.

Ob prevratu pa je ostalo v Furlaniji

kakor sploh v naši deželi zelo mnogo konj bežeče avstrijske armade. Ti konji so pripadali vsem mogočim pasmam, ker so bili pač prignani v Italijo iz vsch delov bivše avstro-ogrske monarhije kakor tudi iz Rusije, Nemčije in Balkana. V Furlaniji je potem ostalo še precej konj francoske in angleške pomožne armade. V splošnem je bilo vse skupaj precejšnja mešanica pasem. Na razpolago je bil težki pingavc, lahke hrvatsko-dalmatinske kobile, majhni a vstrajni huzulski konji, težki francoski Percheron, angleške kobile pasme York itd.

Kot se skuša danes urediti vprašanje pasme goveje živine, tako se je začelo proučevati tudi vprašanje konjske pasme, ki naj se širi v furlanski pokrajini.

V zadnjem času se sliši — ni pa še končno določeno, — da se mora obnoviti znana kobariška pasma konj, ki je med vojno skoraj izginila, katero pa skušajo danes Kobaridci zopet obnoviti kljub velikanskim težočam. Poleg te pasme naj se razširijo v pokrajini še dve drugi vrsti konj, in sicer

- a) lažja vrsta za tek in lažjo vprego, ter
- b) težja za težke vozove in težko delo (oranje, itd.).

Lažjo vrsto konj mislijo dobiti potom križanja domačih in iz Jugoslavije uvoženih kobil z lipicanskimi žrebci, težjo vrsto pa potom križanja enakih kobil s francoskimi žrebci pasme Percheron.

Na ta način mislijo urediti tudi to vprašanje. Kako se bo vresnici reševalo, bomo poročali.

Perutninska davica.

Naša domača perutnina je podvržena različnim kužnim boleznim, izmed katerih so najvažnejše sledeče: perutninska kolera, kurja kuga in perutninska davica.

Perutninska davica in njej zelo podobni krup ste nalezljivi bolezni, ki uničujeta mnogo perutnine. Obe bolezni ste bistveno različni, vendar imata toliko skupnega, da ju skupno razpravljamo. — Pri obeh boleznih se pojavijo na sluznicah kljuna, goltanca, sapnika, bronhijev, črevesa, dalje v nosnih in v

očesnih votlinah temnosive ali rjave, nekod rumenkaste lise, ki se pokrijejo z neko sirasto, bolj ali manj trdo odločljivo tvarino. Mnogokrat se napravijo na omenjenih mestih sivorjavnosti, precej debeli obložki. Sirasta tvarina se včasih nahaja v bronhijah v takšni meri, da napolni popolnoma dotične cevi in votline. — Izprva jedo živalice le malo, pozneje pa sploh nič. Požiranje postaja vedno bolj otežkočeno vsled napredujočega vnetja. Živalica steguje glavo in vrat ter drži kljun odprt ali pa ga v kratkih presledkih odpira. Tedaj se sliši piskajoče in hropeče dihanje. — Obolenje nosne votline se spozna po izceji sluzno gnojne, pozneje umazanosisve tekočine ter po pogostem kihanju. Iz nosne votline napreduje vnetje proti očesu in v bližnjo okolico, kjer povzroči hude izpremembe. Glava zadobi tako spačeno obliko. Na očesu se vnamejo najprej sluzne kožice. Za nabrekliimi trepalnicami se nabira mnogo gnojne tvarine, ki te zalepi. Če se trepalnice ne morejo več odpreti, se ona tekočina strdi v debelo rumenosivo sirasto tvarino, ki potisne oko nazaj in trepalnice se pri tem izbočijo. — Obolenje na črevesu se izraža v driski, ki vsebuje včasih gnoj. — V začetku bolezni ni videti na živalici nič posebnega. Pozneje težje diha in preneha jesti ter dremlje. Zalostno tiči v kotu s povešenimi perutnicami in zmršenim perjem ter ne nosi več jajec. Šele proti koncu se poveča telesna temperatura. Vsled otežkočenega požiranja hira perutnina dokler popolnoma ne oslabi in pogine. — Umrljivost znaša okoli 60%. Živalica oboli 6—12 dni po okuženju (t. zv. doba inkubacije). Bolezen traja v akutnih slučajih 4—8 dni, navadno pa 2—8 tednov.

Zdravljenje.

Takoj v začetku bolezni se mora ločiti zdrava perutnina od bolne. Ločenje obolelih nima nikake vrednosti, ker je tudi okolica že okužena. Potrebno je tudi razkuženje zdrave perutnine predno se ta prenese v novo bivališče. V to svrhu se ulovi perutnina, previdno se

jo prime za peruti ter pomoči noge in trebuh v že pripravljeno 5% kreolinovo raztopino.

Marsikdo misli, da povzroča bolezen rožena prevleka na jeziku. Zato odrežejo omenjeno prevleko s škarjami. To trpinčenje nima nikake vrednosti, previdno odstranjenje siraste tvarine pa rodi dober uspeh.

Najuspešnejše se zdravi obolela mesta z glicerino raztopino obstoječo iz 2 gr glicerine in 20 gr vode. Tudi citrosov sok se priporoča. Oči se mora zelo

skrbno izmivati z 1% borovo raztopino. Če opazamo rdeča, ugnidasta mesta, tedaj naj se ta namažejo z 2% raztopino peklenskega kamna. Proti driski se dá dvakrat na dan 1 g tannoforma ali tudi nekaj železnega vitrijola (1 g na 100 delov vode). Perutnino je treba krmiti z mehko krmo, n. pr. kuhan riž, kuhan ječmen, bel kruh namočen v črnem vinu. — Kot pijača se priporoča ozdravljencu kisló mleko in voda, v kateri so kalili kovači železo.

Ravnik — živinozdravnik.

Mlekarstvo

Anton Pevc:

Mleko za sir.

Čim finejši naj bo izdelek, ki naj iz mleka nastane, tem finejše mora biti mleko po svojem izvoru in po nadaljni oskrbi. Izvor mleka je v rokah kmetovalca; res je, da krava molze, toda molze ono, kar ji kmetovalec poklada v obliki krme ali pašé. Če je pokvarjena krma ali pitna voda, bo pokvarjeno tudi mleko. Oskrba mleka je v rokah kmetovalca in v rokah sirarja; prvi mora preprečiti okuženje mleka pri molži, drugi mora skrbeti za mleko po molži.

Splošno veljavno pravilo ementalškega in sirarstva vobče je, da naj pride mleko čim manj okuženo in čim prej iz rok kmetovalca odnosno molzeca pod oskrbo sirarja. To pravilo je upošteval švicar Hitz, ko je vpeljal sirarstvo na Tolminskem in v Bohinju; odtod te številne majhne sirarnice. Poznejše naše združno mlekarstvo je hotelo delati preko tega pravila, idoč za ciljem bolj velikih mlekarn. Napravilo je slabo izkušnjo, ker tudi za veliko mlekarstvo je to pravilo polnovredno, ako se hoče baviti s sirarstvom, z oddajo mleka ali s kondensiranjem mleka; združna mlekarna v Logatcu je bila v Sloveniji prva, ter edina, ki je znala in hotela združiti to pravilo z velikim obratom (predela-

vala je pred vojno 5.000 kg mleka na dan, ki se je donášalo dvakrat ali trikrat dnevno v 7 vaških podružnic). Tudi Švica stremi danes pod pritiskom izvoznih prilik za bolj velikimi sirarnami in priporoča teoretično najmanj 2.500 kg in največ 4.000 kg mleka za eno; izvoz zahteva kakovostno in velikostno čim enoličnejše blago in en sirarski mojster bo napravil iz dnevnih 4.000 kg mleka vsekakor enoličnejše blago, kot če se ista dnevna količina predelava od 5 mojstrov samostojno. Veliki združni mlekarski obrati delajo vrh tega z nižjimi obratnimi (režijskimi) stroški na kg mleka in morejo se v tehniških ozirih popolnejše urediti tako, da silijo k primernemu združevanju v večje enote ne le gospodarske, marveč tudi sirarsko ali mlekarско-tehniške koristi. Slovenski običaj vaških naselbin je za združevanje zelo ugoden. Praktičen vzgled za to nam je podala Logaška mlekarna s svojimi vaškimi podružnicami. Tudi na planinah stremimo za tem ciljem in združujmo se v večje enote, ne da bi radi tega že morali delati velike sire. — pač pa enoličnejše blago.

Glede produkcije mleka za sir v kravici naj upošteva kmetovalec nastopne predpise ementalških sirarn v Švici:

»Čl. 2. Ob času suhega krmljenja so vrhu sena, otave in slame do-

pustna pesa, koleraba, repa, dnevno do 5 kg sveže-parjenega krompirja, zdrobljena žita in zdravi proizvodi mletja, vendar ržen zdrob le v sporazumu s sirarjem. Nadalje v zmernih količinah do 1/2 kg na dan in glavo: zdrave oljne tropine, suhe tropine od piva in suhi zrezki. Glede pokladanja večjih količin krepilne krme in uporabe drugih krmil se morata od primera do primera sporazumeti kupec mleka in sirarska zadruga. . . . Pokladanje nakisane krme (silo, ensilage), posebno pa tako zvanega našlada je, brezpogojno prepovedano, ker povzroča napihovanje.«

Torej tudi ementalški sir dopušča pokladanje korenstva (pese itd.) pozimi. Ker so korenstva važen činitelj dobre mlečnosti, zahtevajo gospodarski interesi vsakega kmetovalca, da pridela za čez zimo dovolj pese, kolerabe itd. za goved. Razmeroma nudijo korenstva med vsemi poljskimi pridelki največ redilnih vrednosti na hektar. Prašiči, za katere naš kmet korenstvo predvsem prideluje, so bolj zadovoljni z mlečnimi odpadki tako, da je umestno pustiti korenstvo kravam in šele iz istega producirano mleko odnosno mlečne odpadke pokrmiti prašičem.

Glede prve oskrbe mleka pri kmetovalcih pa določa pravilnik ementalških sirarn tole:

»Čl. 4. Pri molži upoštevaj snago in skrbi, da bodo krave pravilno in čisto pomolžene. Molzne posode se ne smejo še za kaj drugega uporabljati in po vsaki uporabi jih temeljito osnažimo. Čiščenje molznih in prevoznih posod za mleko je po vsaki oddaji mleka izvršiti z vročo vodo, kateri pridamo včasih nekoliko sode. Dobro izplaknjene jih nato postavimo na zračen prostor, da se osušijo.

Čl. 5. Poleti je postaviti prevozne posode za mleko zunaj hleva. Ob gorkem vremenu naj stojijo za čas molže v mrzli vodi, da se mleko čim bolj ohladi. Po molži je mleko brez obotavljanja v neprepečenem stanju oddati v sirarno.

Med prevozom naj se mleko čim manj pretresa. Zbok tega morajo vozovi in

vozički za prevoz mleka biti opremljeni s peresi (na vzmeteh).«

Zahteva se torej čim večja snaga pri molži, takojšnje hlajenje mleka že pri kmetovalcu in takojšnja oddaja neprepečenega mleka sirarni ali mlečni nabiralnici. Celoten pravilnik najdeš v knjigi »A. Pevc, Sirarstvo«, v založbi Zadrugne zveze v Gorici.

Plača naših mlekarjev.

Kakovost mlečnih izdelkov zavisi v prvi vrsti od mlekarja. Ako je mlekar sposoben, skrben, marljiv in zvest, bodo mlečni izdelki dobri, trgovci se bodo zanje trgali in mlekarna bo gmotno dobro stala, člani se je bodo oklepali. Ako pa bo mlekar površen, nesposoben, ako ne bo pazil na snažnost in bo izvršil vsa opravila v mlekarni samo zato, da bodo izvršena četudi slabo, bodo tudi mlečni izdelki slabi, odgovarjajoči pač mlekarjevi sposobnosti in njegovemu delu. Slabi izdelki le težko dobe odjemalca, posebno stalnega in tudi izbita cena je slaba. Posledica tega je, da so člani z mlekarno nezadovoljni, večkrat se v vasi med člani vname prepir in vsake vzajemnosti med kmetovalci je konec. Takih primerov v naši deželi ne manjka.

V goratem delu naše dežele imamo danes vsaj 85 mlekarn, ki izdelujejo maslo in sir ali samo eno od imenovanih mlečnih izdelkov. Vsaka mlekarna ima vsaj po enega mlekarja, tako da je zaposlenih vsaj 85 mlekarjev, to je 85 ljudi, ki žive od mlečne obrti. Večina naših mlekarjev se je oprijela mlečne obrti oziroma mlekarskega poklica iz idealizma, to je iz veselja do mlekarstva. Marsikateri mlekar pa je obdržal nedotaknjen ta idealizem, marsikateri ga je popolnoma zgubil in danes je marsikateri mlekar najnezadovoljnejši član cele mlekarne.

Gotovo je, da vsi mlekarji ne odgovarjajo mestu, katerega zavzemajo in da bi bili potrebni boljši mlekarji, a gotovo je tudi to, da je postal marsikateri mlekar površen in nemarljiv samo zato, ker se je z njim slabo ravnalo in se še vedno slabo ravna, predvsem pa, ker se ga slabo plača.

Najrazličnejše plače dobivajo naši mlekarji. Nekateri dobe dnevno 5 lir mezde, drugi 15 lir. Več kot 15 lir dobi malokateri. 15 lir dnevno skozi leto in zimo ni ravno slaba plača, 5 lir dnevno pa je na vsak način mnogo premalo. Gotovo je, da ne more mlekarna z 100 litri dnevnega mleka — ali še z manj — dati mlekarju iste plače kot druga mlekarna, ki ima 500 litrov dnevnega mleka ali še več. Tudi ne bo dobil mlekar, ki izdeluje samo maslo enake plače kot mlekar, ki izdeluje maslo, sir in končno še skuto. Plača mora odgovarjati delu, a za vse mlekarje bi moral biti določen en minimum plače. Mlekar bi moral dobiti toliko plače, da bi lahko izhajal in da bi ostal zvest mlekarški obrti. Edino tako bo dobil veselje do mlekarstva, se bo skušal izpopolnjevati in mlekarni koristiti.

Pred kratkim se je podpisanemu pritožil en v resnici dober mlekar, ki dobiva 12 lir dnevne plače in rekel, da ga misli odbor odsloviti, ker se je nekdo drugi ponudil za 10 lir dnevno. Ta »nekdo drugi« je brez dvoma mnogo slabši mlekar kot sedanji; sedanji je namreč še iz stare predvojne šole, ta »nekdo drugi« pa nima nobene prakse in ima samo 40-dnevni tečaj v Zatołmini, ki pa dá naraščaju samo toliko iz-

obrazbe, da lahko mlečne izdelke po kvartih. Kdor je dokončal tečaj v Zatołmini, naj gre v večmesečno četudi brezplačno prakso, šele potem naj začne samostojno. O tem sem se prepričal v zadostni meri v l. 1925.

Kaj pa naj rečemo o takem odboru, ki hoče odsloviti starega in dobrega mlekarja z dnevno mezdo 12 lir samo zato, ker se je drugi ponudil za 10 lir? Tak odbor je nesposoben za voditev zadrugel! Kdor dobi 10 lir, izvrši delo pač za 10 lir, ako bo pa dobil 12 lir, bo najprej izvršil delo za 20 lir, ker lepo ravnanje z mlekarjem vlije mlekarju veselje do dela, kdor pa ima veselje do dela, bo gotovo tudi pokazal uspehe.

Mlekar seveda ne sme biti vse, da mu mora biti vse pokorno, da mu mora vse molčati, da ne dovoli nadzora, itd. Mlekar mora biti do vseh članov vedno dostojen v obnašanju, mora biti postrežljiv, delaven in snažen, a naj dobiva tudi toliko, kot mu gre. Edino na ta način bomo polagoma dvignili našo mlekarško obrt, ki bo našemu narodu v ponos, našim živinorejcem pa v korist. In mlekarstvo je pač danes ona panoga, na katero moramo predvsem zidati gospodarstvo celotnega našega naroda.

inž. Rustja.

Sadjarstvo

Razpis nagrad za nasade breskev.

V lanski novembrovi številki »Gospodarskega lista« smo priobčili besedilo in pogoje, pod katerimi so lahko kmetovalci deležni nagrad za sadne nasade. Denar za takrat razpisane nagrade je dala na razpolago Pokrajinska uprava v Vidmu. Razpis sam je dobil na Gorisškem, posebno pa v Brdih širok odmev in mnogi se zanimajo za te nagrade.

Sedaj pa smo izvedeli, da se tudi vladarica zanima za imenovano akcijo in da je darovala 10.000 lir, ki naj se razdele med one kmetovalce, ki bi uredili nasade sa-

mo ene vrste sadnega drevja, predvsem breskev. Najvišja nagrada znaša 2000 lir, priglasiti pa se mora pri Oddelku za sadjarstvo in vinogradništvo Urada za kmetijski potovalni pouk v Gorici, in sicer do 31. decembra 1926. Imenovani oddelek je tudi na razpologo za vsa pojasnila, kakor tudi za nasvete. Voditelj oddelka bo dal tudi vse nasvete za ureditev nasada in bo interesente tudi podučil, kako naj skrbe za drevcesca v prvih letih.

Pa bo kdo rekel: Sajenje breskev se ne izplača, ker ne rode in ni od njih no-

benega dobička. Vsak nepristranski čitatelj si je lahko ustvaril popolnoma drugačno sliko in prepričanje, ako je sledil poročilom in člankom, katere smo objavili v našem listu lani in predlanskim. Brdnati deli naše dežele morajo gledati in skrbeti, da ne bodo odvisni samo od vinogradništva, ker vinorodni kraji naše dežele so najbolj zadolženi, kar je ravno posledica enkrat vinske krize, drugič neurja, tretjič peronospora itd. itd. Še en vir dohodkov nam je nujno potreben in iščimo ga tam, kjer je. Breskve nam nudijo tak vir, seveda morajo biti pravilno negovane. Saditi jih pa ne smemo kot nekaj pristranskega med trte, vsaditi jih moramo same za sebe, ker bo tako vsako opravilo pri njih šlo lažje izpod rok.

Odprite oči in sezite po sredstvih, ki se Vam nudijo.

P. Vallig — urednik.

O obrezovanju sadnega drevja.

Nož, škarje, žagica — to so jako koristna orodja v sadjarstvu, vedno priporočana in njih koristnost vedno povdarjana. A tudi tu je tako kakor z dinamitom: v rokah neumevajočih pa škodljiva.

Obrezovanje sadnega drevja je najvažnejše tedaj, dokler je drevo še majhno drevesce. V njegovi mladosti mu moramo vzgojiti lepe krone; že tu moramo pomisliti, ali bo ta ali ona vejica pozneje na pravem mestu ali bo odveč. Rane v tem času so majhne in jih drevesce z lahkoto preboli. Špecijelnih navodil tu ni mogoče dajati, ker vsako drevesce je v nečem drugačno od drugih in ga je treba zato tudi drugače obrezovati. Razsoden sadjar bo sam spoznal, kaj je prav in kaj ni. Paziti je le na to, da se veje razpelje tako, da so obrnjene na vse strani in varovati se je najbolj vilaste oblike, kjer ima drevo le dve glavni veji, ki tvorita pozneje vsaka polovico krona. Močno naloženo in nepodprto tako drevo se kaj rado razčesne, pa ga nimamo več.

Kadar pa obrezujemo starejše drevje, ki je že dorastlo, se moramo varovati prevelikega navdušenja, ker si lahko napravimo tako škodo, da je ne bomo nikoli več popravili. Posnemajmo v tem

oziru moderne kirurge. Včasih so z velikim navdušenjem odrezavali raniencem poškodovane ude, danes se pa trudijo, da poškodovani ud ozdravijo in ga ohranijo nesrečniku. Naj nam velja pravilo, da za drevo je vedno boljše, če mu napravimo malo ran, kakor pa da mu odžagamo vse, kar nam ne ugaja. Ako se dve veji drgneta v kroni tedaj odstranimo, če je le mogoče, drobnejšo; nič zato, če je slednja na malo prikladnejšem mestu.

Dalje le odrežimo vse suhe in bolne veje, zdrave pa le tedaj, ko vidimo, da res ne moremo drugače. »Izredčimo pregoste krone!« to je nauk, ki je že marsikoga zapeljal na krivo pot (tudi mene, Bogu bodi potoženo!). Človek temeljito »izredči« krono, napravi za voz dračja pod njim in čaka v veselem pričakovanju prihodnjega leta, da vidi uspehe. No in v naslednjem letu se prepriča, da drevo ni vinska trta. Namesto da bi bujnejše poganjalo, zastane v rasti z edino izjemno vodenih poganjkov, ki se kakor pričarani porajajo iz debelih vej in debla. Potem pa reži in ščiplji leto za letom ter kliči vraga na pomoč, ko vidiš da ti jablan hira! Par dobrih jablan sem jaz tako okrnil in zdaj bi jih prav rad prodal za vsako ceno, samo da bi me ne bolelo več srce. Bolezen pokaže človeku vrednost zdravja, glad vrednost dobre jedi in nepravilno postopanje vrednost pravilnega. Torej pri starejših drevesih rabimo žagico samo za odstranitev bolnih, suhih vej in ene od dveh, ki se drgneta med sabo. Skrajšamo tudi veje, ki segajo do tal in ovirajo delo pod drevesom, a čim najmanj moremo. Pregoste krone pa pustimo naj bodo pregoste še naprej, prej je bil čas, ko je bilo drevo še majhno, zdaj je prepozno. To hočem svetovati vsakemu toliko časa, dokler me kdo ne nabije!

Namažimo rano, kjer smo vejo odžagali, s cepilno smolo itd. To je zopet star evangelij, o katerem bi se dalo debatirati. Začudil sem se, ko sem našel v knjigi »Farm knowledge« sledeči svet: »Manjših ran ne smemo mazati z nobeno stvarjo, samo večje naj se namaže z belo svinčeno barvo in čistim lanenim

oljem!« Na drugem mestu zopet: »Osrčje lesa pri velikih ranah smemo tudi redko pomazati s kreozotom toda pri tem moramo skrbno paziti, da se s kreozotom ne dotaknemo živega lesa in lubadi ob robu, ker kreozot umori žive celice in celitev rane bi bila ovirana in zadržana.« Dalje: »Mnogi strokovnjaki so odločno nasprotni pokrivanju ran s smolo!«

To je bilo nekaj novega zame, ki sem vedno slišal in čital, da je treba rane zamazati s smolo. Poskušal sem, preden sem sprejel to za sveto resnico. Smola, katero sem rabil, je bila navadna mrzlo tekoča mešanica smrekove smole, čistega vinskega alkohola, surovega lanenega olja in voska. Napravil sem jo sam po receptu Grmske kmetijske šole. Eksperiment mi je pokazal sledeče: Rane, ki sem jih namazal s cepilno smolo, se slabo celijo, so začrnele kakor bi bile okajene; nasprotno se pa rane, napravljene isto tako z žagico in skrbno obrezane z nožem, pa nenamazane in sploh puščene v miru, lepo celijo, so zdrave in bele barve. Dočim je zeleni rob živega staniceja pri zamazanih ranah ves zveržen in gričkast, je pri poslednjih nenamazanih lepo gladek in zaokrožen.

Na podlagi tega ne bom v bodoče več mazal ran s cepilno smolo niti s čim drugim. Dalje hočem poskrbeti tudi, da ne napravim ran, ki bi bile večje kot pet centimetrov v premeru.

Če je pri jablani ali hruški škodljivo preveliko obrezovanje, je tem škodljive veje pri koščicastem sadju, ker se potem prerado smoli. Zlasti velja to za črešnje. Črešnjo naj se obrezuje le dokler je majhna, le dotlej, ko moramo to delo vršiti z nožem. Od tu dalje pa pustimo drevo v miru (z izjemo navpičnih prerezov lubadi — a samo lubadi in ne lesa — na deblu od časa do časa). Kadar se začnejo črešnji vrhovi sušiti je znamenje, da se bliža svojemu koncu. Odžagajmo tedaj suhe veje, da ne bodo zavetišče škodljivcem, drevesa pa ne bomo rešili več. Naj rodi dokler rodi, med tem pa poskrbimo za nov nasad.

Stara drevesa torej obrezujmo le tam in tedaj, kjer in kadar je nujno potrebno in nič več.

France Magajna.

Omela.

O Goriški okolici, na Tolminskem in marsikje drugod opazimo na golem drevju, posebno na na topolih, jablanah, pa tudi hrastih in drugih drevesih, zeleno grmičevje, ki nima nobene korenike v zemlji in torej ni tako kot je bršljan, ki se ovija dreves, a ima korenike v zemlji.

Naši kmetovalci se za to grmičevje zelo malo zanimajo in zato izgleda, da se sploh ne zavedajo, da je to grmičevje škodljivo. Kako živi omela?

Znanstveno ime za omelo je *viscum album*. Ta rastlina spada med parasite, to je med one rastline, ki se ne hranijo iz zemlje potem lastnih korenin, temveč žive na stroške drugega drevesa, v katerega poglobe svoje sesalke in iz katerega črpajo hrano. Vejam namenjena hrana ne hrani veje temveč parasite, omelo. (Med parasite štejemo tudi uši, ki srkajo človekovo ali živalsko kri.)

Kako se razmnožuje omelo? Kdor pozna to grmičevje, ve da ima baš v sedanjem času kot grah debele jagode. Te jagode zore okoli Božiča, ko imajo ptiči najmanj hrane. Ptiči zobljejo te jagode, ne prebavijo pa semena, ki je sredi jagode. To seme odložijo ptiči s svojimi odpadki ali pa že pri zobanju na drugi veji ali drugem drevesu. Seme vsklije, razvije se prvotno mala rastlinica, ki pože svoje sesalke (kot druge rastline koreninice v zemljo) v slučajno podstoječe drevo. Polagoma se razvije iz rastlinice grmiček, ki postaja vedno večji, cvete meseca marca, iz cvetja se razvije sad, bele jagode, ptiči jih jedo (če ne ravno prav radi) in tako se škodljivec širi iz drevesa na drevo.

Škoda, ki jo povzroča omela obstoji predvsem v tem, da porabi ona hrano, ki bi morala priti v dobro drevesa in sadu. Ako je na istem drevesu mnogo grmičev omel, drevo kmalu shira.

Kako uničujemo omelo? Ne pomagamo nič, da odsečemo iz veje samo omelin grmiček, ker iz ostanka se bi razvil nov grmiček. Edino sredstvo za uničenje omel je, da izrežemo iz veje ali drevesa vso omelo in potem rane namažemo z antiparazitom ali pa da odžagamo one veje, kjer se je omelo razmnožilo. Ali na

pravimo eno ali drugo, to zavisi od tega ali je grm velik in veja majhna ali na robe.

Svetujemo vsem kmetovalcem, da uničijo v svoji okolici vse grmičke omele, katero pa naj sežgejo takoj, ko je odstranjena z drevesa. Drugače jo bodo sami še širili, ker omelina jagoda je zelo lepljiva in jo bi sami lahko prenesli na še ne napadena drevesa. Najugodnejši čas za to opravilo je sedaj, ko so drevesa gola in lahko opazimo že od daleč vsak omelin grmiček.

Martin Humek,

višji sadjarski nadzornik, sedanji urednik »Sadjarja in Vrtnarja« v Ljubljani, znameniti izvedenec in pisatelj na sadjarskem, vrtnarskem in čebelarskem polju, je bil na lastno prošnjo vpokojen.

Ako vsečeš eno drevo, zasadi dve, da Te bo vnuk blagoslavljal in ne preklinjal.

Vinogradništvo in kletarstvo

Borba proti grozdnemu črvu.

Opomba uredništva: V knjigi »Naše škodljive živali« imenuje g. Franc Erjavec tega škodljivca »Grozdni sukač ali kiselj«. *Ponekod ga imenujejo tudi »grozdnj molj«.*

V zadnjih letih se je žal razširil tudi pri nas grozdnj črv, ki kot ličinka (to je črv) povzroča ogromno škodo našemu vinogradništvu, ker zmanjša in poslabša pridelek. Drugod je bil razširjen ta črv že prej in vsod je zelo mnogo škodil. Da se razširitev tega škodljivca kolikor mogoče omeji, navajamo v naslednjem sredstvo, ki je precej lahko uporabljivo in ki gotovo koristi in katerega moramo uporabljati sedaj v zimskem času.

Pri nas razširjeni grozdnj črv je majhen metuljček sivo s rumene barve, njegove perotnice pa so mešano plave in rufave barve. Dolgost dosega 6 mm, širokost z razprostrtimi perotnicami pa 12 mm. Metuljčki nastopajo proti večeru in ko trta požene zarod, ki ima cvesti, polaga metuljček svoja jajčka. Iz teh izlezejo črvički, ki so zeleno sive barve z rujavkasto glavico. Črvički dosežejo dolgost 10 mm, hranijo se pa od cvetnih popkov na zarodu, kjer uničijo vse, česar se dotaknejo. Iz teh črvičkov se razvijajo metuljčki, ki zopet polagajo jajčka, iz katerih sledi še v istem letu drugi zarod črvičkov, ki se hrani od razvijajo-

čih se jagod. Kakšno leto ima isti metuljček po tri zarode (generacije) v enem letu. Ob času trgatve se zadnji zarod črvičkov umakne pod skorjo trte ali pod skorjo kolov, kjer se spremeni v bube in tako prestane zimo. Iz bube se razvije spomladi zopet metuljček, ki polaga jajčka in tako množi škodljivo zalego.

Prva generacija (zarod črvov, ki nastopi po mesecu maju) se uničuje predvsem z arzenovimi spojinami, kot z apnenim arzenatom (Azol v trgovini) ali s svinčnim arzenatom, ki je dražji od prvega. Drugo generacijo (potomci prve) uničujemo s tobačnim izvlečkom in sicer z 3%, katerega lahko zmešamo z raztopnino modre galice in apna. O tem bomo poročali pozneje, sedaj pa ozmimo se predvsem na borbo proti prvi generaciji, ki ima nastopiti v maju oziroma v juniju mesecu. Ta borba je povsod tam potrebna, kjer je ta škodljivec nastopil lansko leto, to pa je skoraj po celi naši deželi.

Zgoraj smo omenili, da se ob času trgatve zadnja generacija grozdnega črva skrije pod skorjo trte ali kolov, da se tam zabubi, da tako prezimi. Iz teh bub se razvije spomladi metuljček, ki bo skrbel, da škodljivec ne izgine, temveč da se bo širil. Borba v zimskem času proti grozdnemu črvu gre ravno za tem, da zalego odkrijemo v njihovih zatočiščih in prezimovališčih in da jo uničimo.

Napredni vinogradar bo zato preskrbel za olupitev vse skorje s kolov, ki služijo kot opora trtam. Nadalje moramo skrbeti za odstranitev stare in štrleče mrtve skorje iz starih delov trt. To skorjo odpravimo iz trt najlažje z rokavicami Sabatè ali pa z železno rašpljo. Pri tem opravilu moramo postopati pazljivo, da odstranimo samo mrtvo skorjo, ne pa pod to nahajajoče se mlade skorje, ki je svetlo rujave barve. Najpripravnejša doba za to opravilo je druga polovica meseca februarja, ko prestanejo hudi mrazovi. Paziti moramo tudi, da ne ostane nevničena niti ena buba, ki bi padla na tla. Priporočljivo je raztegniti pod trte, katere čistimo, prt iz vrečevine, na katerega padejo ostrgani deli, ki jih potem sežgemo.

Že samo navedeno opravilo je zelo uspešno, še uspešnejše pa je, ako istočasno namažemo stari les trte s kakšnim sredstvom, ki uničuje te vrste škodljivce. V tem oziru priporočamo predvsem Antiparassit ali Iberol, ki naj bodo 10 do 15%, potem žvepleno sapneno brozgo, o kateri bomo poročali v prihodnji številki. S tem sredstvom uničimo gotovo vse one bube, katerih nismo dosegli pri odstranjenju mrtve skorje.

Jasno je, da je borba proti grozdnemu črvu v zimskem času bolj uspešna, in tudi cenejša kot spomladna borba s strupenimi raztopinami, a ravno tako jasno je, da se bi morali boriti proti grozdnemu črvu vsi vinogradniki, ker le tako bomo uspeli, da se ta škodlivec ne bo širil in množil.

P. Vallig.

Poljedelstvo in vrtnarstvo

Navodilo za napravo domačega vrta.

Nobena kmečka hiša ne bi smela biti brez vrta. Če v neposredni bližini hiše ni prostora za vrt, je napraviti vrt pa v gruntu. Na vrtu se prideluje zelenjava, ki je za človeka važna in zdravju koristna hrana. Pri nas se veliko premalo uživa zelenjavo, ker kmet jo malo ceni, češ da ta jed ni za orača in kopača. To omalovaževanje zelenjadi je pa zelo ne-spametno, ker če tudi zelenjava nima toliko redilnih snovi v sebi, kakor meso in moka, je vendar človeškemu organizmu zelo potrebna hrana, ker vsebuje snovi, ki pospešujejo redno prebavo in porast krvi. V marsikateri kmečki hiši, zlasti v Brdih in Vipavski dolini se kuha dvakrat na dan polenta. Taka prehrana družine, zlasti pa mladeži, je zelo enostranska in pomanjkljiva, ker ne vsebuje vseh snovi, ki jih človeško telo potrebuje v dovoljni meri. Posledica taki prehrani je šibko telo in slab želodec. Zato uživajte bolj pogosto zelenjavo in napravite si potrebne vrtove.

Za vrt je izbrati zemljišče po mogočnosti v bližini hiše in vode. Lega zemljiš-

ča bodi zavarovana proti burji in odprta proti jugu. Zemlja bodi rahla in globoka. Plitva, ali pa preveč težka zemlja ni dobra za vrt. Če nimamo prikladnejše zemlje pri rokah, pa lahko poboljšamo zemljo umetno. Pretežko ilovnato zemljo pomešamo s peskom in kompostom ter cestnim blatom. V bližini, ali pa na sredi vrta, napravimo cementirano lužo, v katero napeljemo vodo iz vodovoda, s streh ali od drugod. Za vrt namenjeno zemljišče globoko prekopamo že v jeseni, ali pa vsaj sredi zime. Tako prekopana zemlja premrje na mrazu in se zmrvijo v prah.

Prekopano zemljišče je ograditi. Najboljša, in pravzaprav najcenejša vrtna ograda je žična mreža, pletena iz pocinkane žice. Koli, na katere pritrdimo žico morajo biti dovoljno močni in trpežni. Najboljši so železni ali pa iz betona. Tudi iz hrastovega lesu trajajo dolgo. Kole je postaviti v razdalji 3—4 m drug od drugega. Žična mreža bodi 1 in 1/2 m visoka in mora segati 10 cm globoko v zemljo. To je potrebno, da si zajec in kunec ne moreta skopati luknjo pod

ograjso v vrt. Na strani, ki je obrnjena proti burji, je bolje napraviti leseno, ali zidano ogrado, da se zavaruje vrt pred burjo.

Prekopano zemljišče je močno pognojiti s hlevskim gnojem. Za take zemlje je najboljši goveji gnoj, za bolj težke pa konjski in ovčji ter kozji. Najslabši gnoj je svinjski gnoj. Če nimamo dovoljno gnoja potrosimo lahko tudi umetna gnojila, vendar je dati prednost hlevskemu gnoju. Tudi gnojnica, pepel in saje so izvrstno gnojilo za vrt. Kokošji gnoj je tudi dober, le to slabo lastnost ima, da rad privabi škodljivi mrčes.

Pognojeno in prekopano zemljišče je pred setvijo poravnati z železnimi grabljami in vse morebitne grude je potolči. Ko smo to storili je podeliti vrt na grede, ki naj bodo 1 m in 20 cm široke. Grede naj ločijo 30—35 cm široke steze. Te steze so potrebne za obdelovanje in zalivanje gred. Če je vrt velik, napravimo po sredi širšo pot, po kateri lahko dovažamo gnoj in druge potrebne stvari.

Zelo je priporočljivo določiti si že na prejšnjem načrtu za izkoriščanje vrta. V to svrhu razdelimo vrt v tri dele. To storimo z namenom, da si omogočimo kolo-barenje, kar je v umnem vrtnarstvu velike važnosti. Obenem nam je mogoče izvršiti tudi redno gnojenje tako, kakor zahtevajo razne rastline. Tako vsemjemo, oziroma zasadimo oni del vrta, ki smo ga pognojili, z rastlinami, ki zahtevajo svež gnoj. Te rastline so: vsa zelja (kapsus, ohrovt, koleraba itd.), solate, majaron, paradizniki, zelena, kumarce in špi-nača. Na drugi del, ki smo ga prejšnje leto močno pognojili pridejo: vrtni korenček, peteršilj, črni koren, pesa, redkvice, čebula, grah in fižol. Tretji del pa zasadimo s trajnimi rastlinami, kakor hren, rabarber in špargelj. En majhen kos vrta posejemo navadno tudi z raznimi cveticami.

Za vrt je — kakor že omenjeno — neobhodno potrebna voda za zalivanje. Najbolja voda je potočnica in voda iz mlak. Studenčnico iz vodovoda rabimo le tedaj, če druge vode nimamo. Vendar ne smemo nikdar z njo zalivati, ne da bi voda bila prestana v zalivačah, kakor

orni, ali na v cementni luži. Mrzla voda je rastlinam škodljiva. Najboljši čas za zalivanje vrta so jutranje in večerne ure.

Just Ušaj.

Smrdeča gnojila.

Marsikateri kmetovalci cenijo vižje ona gnojila, pa naj si bodo umetna ali domača, ki bolj smrdijo. Ceniti na ta način umetna gnojila ni prav in je celo škodljivo. Ugret superfosfat smrdi bolj kot dobro ohranjen, kljub temu pa je mnogo slabši. Za pravo cenitev gnojil je merodajno edino preizkuševališče, ne pa naš nos.

Kdaj uporabljamo gnojnico?

Marsikateri kmetovalec ima navado, da v zimskem času zaliva trte in sadna drevesa z gnojnico. Ali dela prav ali ne?

Ne dela gospodarsko pametno, ker danes trte in drevesa spe, počivajo. Gnojnica je hitro delujoče gnojilo in zato jo moramo rabiti le za pospešenje rasti, da bo rastlina hitreje rastla.

Trenotno lahko uporabimo gnojnico samo za zalivanje ozimnih žit, da bodo močna in dobro razvita prišla v pomlad. To opravilo se priporoča predvsem za redka in pozno sejana žita, katerih je letos precej.

Marsikdo nima ozimnega žita, ima pa polno greznico, ker je bil preskop, ko jo je gradil. Kaj naj naredi z gnojnico, katere je greznica vrhana? Ako nima žita, naj jo razpelje po senožeti, tudi trtam in sadnemu drevju naj je dá, ker boljše je nekaj koristiti, kot da se bi gnojnica porazgubila. Drugič pa naj pazi, da bo ob nastopu zime greznica prazna, koncem zime pa polna.

Od kod dobivamo kalijevo sol?

Večina naših kmetovalcev še vedno misli, da dobivamo kalijevo sol izključno samo iz Nemčije. Pred vojno je bila v resnici Nemčija edina zalagateljica kalijeve soli, danes pa ni več. Prvič je Nemčija zgubila z Alzacijo Loreno velikanske rudnike kalijeve soli, ki so prešli v francoske roke, drugič pa so odkrili v zadnjih letih nova ležišča kalijeve soli na Poljskem, predvsem v Ga-

liciji, pa tudi v Italiji in Tripolitani. V zadnjem času je precej ponudb kalijeve soli tudi iz Španije.

Ker je povpraševanje po kalijevi soli vedno večje in postaja kalijeva sol vedno bolj cenjeno umetno gnojilo, se lastniki rudnikov kalijeve soli vedno bolj združujejo. Najprej so se združili Nemci in Francozi, ki so ustanovili poseben kalijev trust, okoli katerega se bodo združili polagoma vsi proizvajalci kalijeve soli.

Kaj pomeni trust, lahko predvsem opazimo pri vprašanju superfosfata v Italiji. Vse tvornice superfosfata v Italiji so danes združene v trust (v družbo), ki je določil enotne prodajne cene, ki so mnogo višje nego lansko leto. S 1. januarjem 1926 je zopet stopilo v veljavo povišanje cene superfosfata za 5 stot. na enoto in q. Stvorjenje trusta ene ali druge potrebnosti izločuje vsako konkurenco in zagotovi članom stalen dobiček.

Občinski agronom.

Kot imamo danes že vpeljane občinske zdravnike in živinozdravnike, tako bomo dobili polagoma tudi občinske agronome, to je veččake, izšolane v najrazličnejših kmetijskih panogah, ki bodo na razpolago za pouk in nasvet vsem kmetovalcem. Predlog v tem oziru je že bil vložen pri predsedstvu poslanske zbornice v Rimu od strani poslanca Marscalchi-a in še 5 drugih poslancev. Predlog zaenkrat predvideva prostovoljno nameščenje agronomov od strani občin.

Pridelek krompirja.

Krompir je prišel v Evropo po odkritju Amerike, a prava ljudska hrana je postal še le v Evropi, kjer ga uživajo v vseh državah, posebno pa v Srednji Evropi. V Evropi se pridelata trikrat toliko krompirja, kot v ostalem svetu, v Evropi sami, ga pa pridelata Rusija in Nemčija vsaka eno tretjino, ostale države skupaj pa tudi tretjino. Leta 1925. so pridelali v Rusiji 442 milijonov q krompirja, katerega pa uporabljajo največ za špirit in vodko.

Pridelek žita na svetu.

Na svetu je danes okoli 1800 milijonov ljudi, ki morajo vsi jesti. Podlaga hrane so in ostanejo žita, katerih se mora mnogo pridelati, ker ako ni žito prirvglo, je — lakota.

Pridelek posameznih žit je bil v milijonih q nasleden:

	Leta 1913	1923	1924	1925
pšenice	802	926	821	899
koruze	817	878	734	889
rži	255	227	181	250
ječmena	242	244	221	262
ovsa	488	530	508	541

Navedene številke gotovo niso do q točne, mogoče da znaša razlika med navedeno in pravo količino tudi kakšen milijon q, a napravimo si lahko majhno sliko o razmerju med žiti. Iz številke sledi, da se pridelata na svetu približno enaka količina korusze in pšenice. V tabeli ni naveden riž, katerega se pridelata še več kot pšenice in je glavna hrana milijonom v Indiji, na Kitajskem in Japonskem, pa tudi v Afriki, več ali manj se ga pa uživa po celem svetu. Angleži uživajo celo kruh, ki je polovično iz pšenične in polovično iz riževe moke.

Trgovina s cvetlicami.

Nekatere italijanske pokrajine imajo zelo cvetoče trgovsko cvetličarstvo. Po statistikah nekega strokovnjaka vzgoje v Liguriji letno okoli 7 milijonov kg cvetlic, od katerih jih izvozijo v inozemstvo okoli 2 milijona kg. Pridelek cvetlic predstavlja v Liguriji vrednost 200 milijonov lir letno. Tudi iz Gorice se odpošlje precej cvetlic, predvsem v Milan, v Trst, v razna kopališča in pa v inozemstvo (Dunaj, Monakovo, itd.).

32 milijonov lir za bitko za žito.

Iz obračuna državnega zaklada z dne 30. septembra je razvidno, da je predvidevanih za bitko za žito 32 milijonov lir. Znatna svota.

»Gospodarski list« bo še boljši, ako mu boš dobil kaj naročnikov.

Čebelarstvo

Novi zakonski predpisi glede čebelarstva.

V Rimu izhajajoča »Gazzeta Ufficiale del Regno D' Italia« je objavila v št. 281. z dne 3. dec. 1925, pod sporedno številko 2338, kraljev zakonski dekret (decreto Legge) ki nosi datum 23. okt. 1925 in uradno številko 2097, s katerim se odredijo ukrepi v obrambo čebelarstva.

Da se seznanijo naši čebelarji z novimi zakonskimi predpisi glede čebelarstva, hočemo tu najvažnejše točke posneti:

Glede osnovanja provincialnih zadrug.

Člen 1. rečenega dekreta s zakona določa, da se morejo posestniki panjev kakoršnikoli sistema in števila združiti v provincialno zadrugo. Čebelarji in čebelarska udruženja, ki tvorijo večino panjev s premakljivim satjem v kaki provinciji, sprejmejo lahko funkcijo deželne zadruge, če to zahteva večina čebelarjev s premakljivim satjem v kaki provinciji in če jih zato pooblasti z posebnim odlokom ministerstvo za nacionalno ekonomijo, toda njeno delovanje se mora vršiti v smislu predpisov tega dekreta.

Glasom člena 2. mora dati podbudo za sestavo zadrug provincialni agrarni svet, ali kjer tega ni, provincialna deputacija in sicer na prošnjo čebelarske skupine, katero zastopa večina čebelarjev s premakljivim satjem v provinciji, seve mora agrarni svet ali provincialna deputacija potrditi, da smatra ustanovitev take zadruge za koristno za obrambo in razvoj ondotnega čebelarstva.

Provincialna zadruga stoji pod vladnim nadzorstvom ministerstva za nacionalno ekonomijo. Ustanovitev take zadruge lahko prefekt ukaže kot obvezno, ako je čebelarstvo v provinciji zelo važno in bi pomanjkanje take zadruge tvorilo škodo ali nevarnost za provincijo. V vsakem slučaju obsega zadruga vse čebelarje, ki čebelarijo v provinciji, bodisi z premakljivim ali nepremakljivim satjem. Stroški za obratovanje zadruge bo-

do glasom člena 2. nosili čebelarji sami in se bodo razdelili sorazmerno z številom panjev, ki jih ima vsak posameznik. Vsaka deželna zadruga si bo morala v smislu člena 4. poskrbeti na lastne stroške enega, ali več izvedencev, kojih imenovanje mora potrditi ministerstvo za nacionalno ekonomijo.

Delokrog provincialnih čebelarskih zadrug.

Člen 3. določa tašle delokrog provincialnim zadrugam: a) nadzorstvo, zlasti potom lastnih izvedencev, da se izvršuje ta dekret, posebno boj proti nalezljivim boleznim čebel, b) seznanjati čebelarje z sredstvi, ki zabranjujejo in pobijajo kužne bolezni čebel, c) širiti umno čebelarstvo z gojenjem zlasti čiste italijanske pasme čebele, (*apis ligustica*), d) varovati koristi čebelarjev, obrti in trgovine s čebelarskimi izdelki s tem, da se nadzoruje in skrbi, da se zabranjujejo goljufige. Opomba: S točko c) se izraža le želja gojiti italijansko čebelno pasmo, a s tem ni nikakor prepovedana pri nas že udomačena kranjska pasma (*Apis m. carnica*). Člen 12. izrečno pravi, da bi se zamogla na zahtevo zadrug in prizadetih čebelarjev prepovedati le »upeljava in razširjenje čebel drugih pasem«, nikakor pa ne ohranitev že upeljane pasme.

Obramba čebelarstva proti nalezljivim boleznim.

O tem se bavi obširno člen 6, do člena 12 istega dekreta, ki dajejo podrobna navodila glede kužnih boleznih zlasti izvedencem (člen 6. 9. in 10) ter lastnikom okuženih panjev (člen 7., 8. in 11.). Važno za čebelarje je to, da daje člen 12. prefektu pravico zahtevati, naj se iz kraja odstranijo okužene ali sumljive čebele, oziroma prepovedati, da se take čebele uvažajo. Vse to pa sme prefekt ukreniti le po zaslišanju provincialnega veterinarja. Da se ne zanesejo v državo nalezljive bolezni, sme na zahtevo zadrug ali pos-

sameznih čebelarjev prepovedati ministerstvo za racionalno ekonomijo, spora z umno z notranjim ministerstvom, uvoz čebel in družega čebelarskega gradiva iz inozemstva.

Glede izpostavitve novih čebelnjakov in prevoza čebel na pašo.

O tem govori na kratko člen 14, ki tole določa: Na predlog provincialne zadruga, ter v smislu mnenja provincialnega agrarnega sveta oziroma provincialne deputacije, sme prefekt kake provincije z dekretom določiti razdaljo, katera mora biti med posameznimi čebelnjaki, ki štejejo okoli 50 panjev z premakljivim satjem. Take razdalje se lahko določijo za posamezne pasove v provinciji, in dekret lahko predvidi izjeme, ki so v tehničnem in industr. oziru obrtno primerne v posameznih pasovih. Istotako se lahko določi oddelek kraja, v katerega ne morejo čebelarji prevažati svojih panjev na pasišča z ozirom na čebelarska podjetja, katera že obstojajo v dotičnem kraju.

Za varstvo pristnega medu.

Zakon sicer ne prepoveduje uvoza umetnega medu, vendar tak uvoz omejuje s tem, da zahteva (v členu 19) naslednje: Med, ki ni pristni proizvod čebel se ne more uvažati v državo, če nima izrečne izjave o sestavi istega. Tudi se mora dati v trgovino le pod imenom umetnega medu. V svrhu ugotovitve pristnosti importiranega medu, so pooblaščen davčni agenti in oni, ki imajo nadzorovati trgovino in prodajo živil, da si brezplačno vzamejo vzorce importiranega medu v svrhu kemične analize, ki se ima izvršiti po predpisih, ki bodo svoječasno objavljeni.

Kaznovanje prestopkov.

Člen 16. določa, da se prestopki zak. predpisov, omenjenih v članu 9, 11, 12, 13, 14 in 15 kaznujejo z globo od 100 do 2000 lir. Poleg tega se bo konfisciralo blago, ki se je proti tem podpisom inportiralo in dalo v razprodajo. Z isto globo se kaznujejo čebelarji, ki ne prijavijo obasti slučaja kužne bolezni v lastnem čebelnjaku. Istotako se kaznuje čebelar,

ki ne pusti pregledati prov. izvedencu čebelnjaka in ki bi dal napačne informacije na uradne poizvedbe. Tudi je odgovoren čebelar za vso morebitno škodo, ki bi nastala drugim vsled njegove nemarnosti in krivde.

Člen 17. daje provincialnim zadrugam celo pravico, da smejo postopati sodnijsko proti onim čebelarjem, ki bi zaskrivali kak prestopok v tem zakonu omejenen.

Proti pokončavanju čebel.

V provincijah, v katerih je na podlagi statističnih podatkov provincialne zadruge večina čebelarjev s premakljivim satovjem, izda lahko glasom členu 13. provincialni prefekt dekret, s katerim prepove pokončavanje čebelnih družin. Prepove tudi delno pokončavanje čebel, ki bi se izvršile z namenom, da se odzveze čebelam njihove izdelke.

Opomba: Opozarjamo čebelarsko društvo, naj vzame iniciativo za upostavitve provinc. zadruga, ki naj bi imela dva odseka (za furlanski in slovenski del dežele). Tudi naj bi se pravočasno provin. agrarnemu svetu predlagalo naše posebne želje radi razdalje čebelnjakov in prevažanja čebel na pašo. Tudi bi se lahko v okoliših vsem sporom, ako se po izvedencih določi množino panjev, ki bi se jih lahko prepuftilo na pašo v posameznih občinah.

Umetni med naj bi se v prodaji označil na posodi z rudečim pasom.

Dr. Jos. Ličan.

30-letnica ravnatelja B. Skalického.

Znani vinski strokovnjak B. Skalicky, ravnatelj Kmetijske šole na Grmu, je praznoval pred kratkim tridesetletnico svojega delovanja med Slovenci. On je mnogo pripomogel za izboljšanje vinarstva in kletarstva tudi v naši ožji domovini, ko je uredil že pred 25 leti v Št. Vidu pri Vipavi vzorno vinsko klet. G. B. Skalicky je tudi znan pisatelj, vinski strokovnjak.

Jubilantu želimo, da bi še dolgo vrsto let deloval za povzdigo slovenskega vinarstva. Bog naj ga živi!

	<h2>Zadružništvo</h2>		
--	-----------------------	--	--

Kako močno je že zadružništvo?

Ni še preteklo 100 let, odkar je bila ustanovljena prva zadružna organizacija, vsled česar ni čuda, ako še marsikateri zadruška danes tava negotovo v bodočnost. A že slika zadružništva v naši deželi nas lahko prepriča, da je zadružništvo koristna ustanova, ki bo prej ali slej zavlada v vsem gospodarstvu.

Uspeh zadružništva v naši deželi opazimo predvsem v denarnem zadružništvu, ki je rešilo naše kmetško ljudstvo spon vaškega oderuštva. Da je bilo zadružništvo nujno potrebno, to dokazuje število naših posojilnic. Danes imamo v naši ožji domačiji že sokraj 200 posojilnic, to je za vsako občino po ena.

Konsumno zadružništvo se danes tudi precej razvija. Vedno več je konsumnih zadrug in one, ki imajo poštene in sobne voditelje, izbornu uspevajo.

Ena najvažnejših panog našega zadružništva je danes mlekarsko zadružništvo. Mlekarske zadruške se ustanovljajo kot gobe po dežju in danes jih je v naši domačiji že okoli 90.

Tudi obrti se je zadružništvo oprijelo in za zgled lahko navedemo dve živi zadružni organizaciji, in sicer Čevljarsko zadruško v Mirnu in Katoliško Tiskovno društvo v Gorici, ki ima danes v Gorici največjo knjigarno in najboljše opremljeno tiskarno.

Drugih vrst zadrug ne bomo navajali, kljub temu, da so nekatere zelo važne, kot elektrostrojne zadruške, kletarske zadruške itd.

Imamo veliko število zadrug, a vsa ta skupnost zadrug še ne zavzema tako odličnega mesta v našem gospodarstvu, kot ga zavzema zadružništvo v drugih državah. Poglejmo samo par primerov:

Na Angleškem je približno 10 milijonov družin. Od teh 10 milijonov družin kupujejo 4 milijoni vse potrebščine pri zadružni organizaciji, ki obstoja iz 1500 konsumnih zadrug. Vse te zadruške pro-

dajo letno za približno $\frac{1}{4}$ milijarde šterlin blaga, kar pomeni v naših lirah letno 30 milijard lir. Angleško konsumno zadružništvo si je ustvarilo posebno nakupovalno centralo, ki kupuje vse blago za včlanjene zadruške. Ker ta centrala lahko z gotovostjo računa na odjem blaga, si je ustanovila najrazličnejša lastna podjetja. Angleška nakupovalna centrala ima lastne mline, pekarije, tvornice čokolade, marmelad in konzerv, lastno tiskarno, lastno tvornico tobaka, lastne tvornice za milo, za sveče za perilo, krtače, klobuke, obleko itd. Ista centrala ima na Danskem lastne mlekarno in tudi lastno brodogradnjo, ki dovažja iz Danske maslo in slanino, iz drugih delov sveta pa zmrznjeno meso, žito in druge potrebščine. Podobne nakupovalne centrale si je ustvarilo zadružništvo tudi drugod, mogoče si jih bo tudi naše domače konsumno zadružništvo.

Zadružništvo na Francoskem ni tako razvito, kot na Angleškem, a tudi tu imamo nekaj zanimivih organizacij. Tako je 150 francoskih mlekarskih zadrug združenih v eno centralo, ki kupuje premož in druge potrebščine za vse včlanjene zadruške, vzdržuje posebne hladilne vagonce za prevoz mleka, masla in sira v Pariz, vzdržuje lastno mlekarsko šolo s preizkuševališčem, organizira razstave mlečnih izdelkov in ima tudi lastno bolnišnico blagajno za osobe, ki je zaposlene pri včlanjenih zadrugah.

Na Češkem je zadružništvo zelo razvito in tam imajo zadružne tvornice sladkorja, veliko število tvornic špirta (iz krompirja), itd. itd.

Takih in podobnih primerov bi mogli naštetih mnogo, a naj zadostujejo. Eno veliko razliko pa vidimo med našim zadružništvom in zadružništvom drugod. Dočim je na tujem nosilec zadružne ideje delavec, ker se upa tako rešiti kreppljev kapitalizma, se naš slovanski delavec v naši domačiji za zadružništvo

precej malo zanima. On čaka rešitve od komunističnega marksizma in ne vidi, da so celo ruski boljševiki spoznali, da se kapitalizem more uničiti samo z močnim zadrugištvom in z gospodarsko šolanimi ljudmi.

Zadrugištvu je že danes sila, a še večja bo, ko bodo uvideli vsi zatirani in gospodarsko šibki, da je le v slogi moč.

Posojilnice!

Prosimo vse tiste posojilnice, ki se nameravajo pečati zraven svojega rednega posojilniškega poslovanja tudi z blagovnimi posli, kakor z nakupovanjem umetnih gnojil, žvepla, modre galice in podobnimi, naj nam to čimprej sporočijo. Vse take posojilnice morajo imeti tehtnice in zanje plačevati pristojbino. Želimo pa zadevo urediti tako, da bi plačevale najmanjšo pristojbino. Posredovali bomo za vse posojilnice, o katerih bomo imeli primerno sporočilo tekom osmih dni v rokah.

Zadrugična zveza v Gorici.

Mlekarne.

Vse mlekarne bi morale imeti tehtnice, ker jih potrebujejo pri oddaji svojih izdelkov in pri prevzemanju mleka. Te tehtnice morajo biti predložene metričnemu uradu v overovljenje in zanje je treba plačevati določeno pristojbino. Metrični urad se pritožuje, da niso vse mlekarne predložile tehtnic. Opozarjamo vse take mlekarne, naj storijo svojo dolžnost, ker drugače bi znale imeti popolnoma nepotrebne sitnosti. Podrobna navodila dobijo pri pristojnem županstvu.

Članom načelstva naših zadrug!

Vaše delovanje pri vodstvu zadrug je polno odgovornosti. Če hočete svoje dolžnosti vestno izvrševati, jih morate tudi poznati. Odgovorni ste občnemu zboru, pa tudi oblastvom. Posebno poznanje raznih zakonov, ki se tičejo zadrug, je v sedanjih časih silno važno, če nečete zanemarjati koristi svoje zadrug in priti v zadrege pred oblastvi.

Zato mora vsak član načelstva naših zadrug čitati »Gospodarski list«.

Naročnino naj za Vas plača zadruga, ki bo imela tem večjo korist, čim več znanja bodo imeli njeni voditelji.

Sicer je to že davno naročil občni zbor naše Zveze.

Tridnevni tečaj

za voditelje mlekarških zadrug.

Zadrugična zveza v Gorici je prejela sledeče pismo: Podpisani zastopniki Mlekarških zadrug iz Cerkljanskega lepo prosimo, da bi nam sl. Z. Z. blagovolila tekom meseca februarja t. l. prirediti vsaj tridnevni knjigovodski tečaj v svrhu izvežbanja zmožnih moči za vodstvo zadrugičnega knjigovodstva. Večina mlekar namreč nima nikakih sposobnih moči.

Ker nam Z. Z., kakor vidimo, gre v vsem na roko in nam je že dosedaj mnogo pripomogla k izboljšanju naših gospodarskih razmer, smo prepričani, da bo tudi to našo prošnjo povoljno rešila, za kar ji bomo vedno hvaležni.

Na sestanku zastopnikov skoro vseh cerkljanskih mlekar, v Cerknem dne 4. jan. 1926. sledi 12 podpisov.

Načelstvo Zadrugične zveze je naročilo, naj se ta tečaj vrši in zato tem potom prosimo vse prizadete zadrug, naj nam takoj sporoče imena svojih članov, ki se ga žele udeležiti, da pripravimo vse potrebno. Najpripravnější čas bi bil po našem mnenju od 19. do 21. marca.

Nadaljevalni kmetijski tečaji v naši deželi.

Bivši goriški deželni odbor je zelo mnogo koristil, ko je otvoril v Gorici dva tečaja za ljudskošolske učitelje. Namen teh tečajev je bil, da bi na njih dobili učitelji nekoliko predizobrazbe ali pa da si jo bi v toliko izpopolnili, da bi zamogli držati kmetijske tečaje oni kmetijski mladini, ki zapusti ljudsko šolo. Uspehi tečajev za učitelje so rodili uspehe ne samo za učitelje na Goriškem, temveč tudi za učitelje, ki danes delujejo izven furlanske pokrajine. Več ali manj vsi takratni obiskovalci kmetijskih tečajev v Gorici drže nadaljevalne kmetijske tečaje v vaseh, kjer danes službujejo.

Nadaljevalne kmetijske tečaje pa ne obiskujejo samo 14 do 16-letni kmetijski fantje, temveč tudi starejši kmetovalci, kar dokazuje, da je celotno naše kmetijsko ljudstvo zelo željno izobrazbe. Obveščeni smo, da se vrše trenutno kmetijsko nadaljevalni tečaji v naslednjih občinah:

Kanal ob Soči, Idrija, Podbrdo, Oze-

ljan, Prvačina, Kozana, Črniče, Grašov, Gorjansko, Bilje, Dobravlje na Vipavskem, Škrbina, Števerjan, Kal nad Kanalom, Banjšice in Lokavec.

V srednjem obiskuje vsak tečaj po 30 gojencev, kar predstavlja v celoti 500 ljudi, ki se bodo nekaj naučili. Čast poštvovalnim učiteljem.

Tržni pregled

Žita: Tekom zadnjega meseca je cena vsem žitom precej zrastle v ceni. Porast cene pa ne zaznamujemo samo v Italiji temveč po celem svetu. Točen razlog tega porasta ni še popolnoma pojasnjen, a izgleda, da je posledica točnejšemu obračunu letine v Ameriki, v Avstraliji, v Indiji in v Argentini, ki je izpadel nekoliko nižje, kot se ga je prvotno smatralo. Dne 9. januarja so bile zaznamovane v Milanu na borzi naslednje cene:

Žito:

domača pšenica	L 199 do 202
amerikanska pšenica	L 212 do 217
domača koruza	L 117 do 125
jugosl. koruza	L 102 do 110
oves domači	L 137 do 145
oves inozemski	L 127 do 131
rž	L 134 do 140
ječmen	L 135 do 140

Moke:

00	L 280 do 290
0	L 260 do 265
1	L 236 do 239
koruzna	L 142 do 155

Živina: Povpraševanje po debeli, klavni živini je bilo pred prazniki precej živo a cene niso zrastle, ker je bila ponudba zelo velika. Po praznikih je živina še padla v ceni in je danes cena povsod precej nizka. Isto velja tudi za teleta, katerih je trenutno precejšen uvoz iz Jugoslavije. Nizka je tudi cena prašičev, razen mladih, ki so mnogo višji v ceni, nego lansko leto.

V Milanu so bile dne 8. t. m. naslednje cene: voli (živa teža) 4.10 do 6.50 L za

kg (po debelosti), krave 3 L do 5.70, teleta za zakol (težka) 8 do 10.20, mlada po 5.50, za pleme po 7 L kg. Prašiči debeli (180 kg) po 8.80 L za kg.

Krma: Ko je živina po ceni, je navadno krma draga. Seno je zelo drago in dražja postaja tudi slama. Že pri nas je doseglo seno ceno 40 do 50 L za q, v drugih mestih pa celo 65, do 80 L za q.

Otrobi stanejo danes od 105 do 118 L, oljnate tropine na debelo okoli 130 do 135 L za q (v tvornici).

Mlečni izdelki, predvsem maslo je zrastle v ceni pred prazniki, danes se opaža tendenca navzdol. Po siru je precejšnje povpraševanje in ceni ni padla.

Vino je različno v ceni. Cena dobrega vina raste, slabemu pa pada. Pri nas ima vino precej visoko ceno, a je malo povpraševanja po vinu, ker sili k nam vedno bolj konkurenca iz drugih pokrajin, posebno iz Tirolskega.

Umetna gnojila: Tomaževa žlindra je za nova naročila iz tvornice padla v ceni, a povpraševanje je majhno. Cena superfosfatu je zrastle s 1. januarjem za 75 stot. na q. V Gorici je ostala cena nespremenjena, to je 35 do 36 l za q.

Galica, žveplo: Cene bodo letos višje nego lani, in sicer pri galici za okoli 15 L pri q, pri žveplu pa za okoli 20 L.

Uvozna carina za žito

ne bo znižana, kot se je splošno mislilo, vsaj tako je rekel pred kratkim Mussolini.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje št. 1: Ali se sme župan protiviti proti otvoritvi osmice (trife) češ, da je v občini preveč gostiln? Kam naj rekuriram?

Odgovor: Z zgornjo utemeljitvijo se župan ne more protiviti. Zakon z dne 19. junija 1913 št. 639 pravi, da je otvaranje novih gostiln prepovedano tam, kjer že obstoji ena na vsakih 500 prebivalcev.

Osmice so pa v tem zakonu izrecno izsuzete, seveda se mora prodajati v osmici samo vino iz lastnega zemljišča. Rekurirati morete na prefekturo.

Vprašanje št. 2: Moj kanarček, ki je bil vedno zelo živ, je postal v zadnjem času zelo otožen, ne poje in ko sem ga pobližje pregledal, sem opazil, da ima život napihnen in trd. Mislim, da je bolan. Kaj mi svetujete?

Odgovor: Nismo specialisti v ptičjih boleznih mogoče pa bomo imeli v kratkem tudi take specialiste. V neki knjigi smo dobili opisano tudi to bolezen, ki razda nastopa pri kanarčkih. Pisatelj knjige pravi, da je to notranji pojav, in je posledica premočne hrane, ki jo kanarčki dobivajo (to je seme konoplje, prosa in druge take hrane, ki je zelo bogata na redilnih snoveh). Knjiga pravi nadalje, da nastopi ta bolezen izključno le pri kanarčkih, ki niso dolgo dobivali nobene zelenjave. Bolezen odpravimo, ako damo ptičem skozi tri dni kruhovih skorjic prekuhanih na mleku in pa vsaki dan sveži list salate, zrnja pa nobenega. Če trti dan lahko damo zopet zrnje, ptič pa naj ima vsaki dan kakšen list zelenjave. Poskusite!

Vprašanje št. 3: Imam lepo sivo kravo švicarske pasme, ki mi je porodilo dvojčke. Ali jih lahko ohranim za pleme? Res so majhni, a upam, da se bodo dobro razvili?

Odgovor: Le redko se razvijejo iz dvojčkov v resnici lepe živali. Več ali

manj redno ostanejo take živali majhne in šibke ter so tudi bolj podvržene boleznim. Zato se ne svetuje držati dvojčkov za pleme.

Vprašanje št. 4: Ali se bo dobila kakšna prvovrstna vrsta koruze za setev? Tukaj nas je več kmetovalcev, ki bi želeli priti do kakšne res dobre vrste koruze.

Odgovor: Vprašali smo za svet Poskrajinsko komisijo za »bitko za žito«, kjer so nam odgovorili, da bodo napravili propagando za dobre vrste koruze ravnotako kot za dobre vrste pšenice. Upamo, da Vam bomo meseca februarja mogli sporočiti kaj bolj natančnega.

Vprašanje št. 5: Kaj je pravi vzrok slinotoka in napenjanja pri goveji živini?

Odgovor: Pravi vzrok slinotoka in napenjanja obstoji v obilnem krmljenju rezilnih snovi, ki se lahko kvasijo. V tem pogledu so najnevarnejša sledeča po vrsti označena krmila: detelja, lucerna, esparzeta, zelena vikev, grah, leča, ajda, ki so splošno nevarna kot zelena piča, posebno predno cvetejo. Poleg tega povzročajo napenjanje tudi drugačna sveža krma, kot n. pr. mlada setev, sočnate trave, zelnato in repno perje, sveže krompirjevo perje in gomolji itd. — Med različnimi krmili obstoja znatna razlika v stopinji škodljivosti. Detelje, v prvi vrsti rdeča detelja je zelo nevarna. Sočnate rastline povzročajo mnogo prej napenjanje kot manje sočna zelena piča. V tem tiči vzrok, da opažamo napenjanje tako pogosto v nižje ležečih krajih, pri pašnji na svežem strnišču, dalje v letih z mrzlo pomladjo. Škodljiva je rosna, zmrzla ali zmočena krma. Nevarnost napenjanja je večja, če se napaja živina neposredno po pašnji ali krmljenju. Ovenela ali segreta zelena piča tudi škoduje. V glavnem ima v tem oziru vpliv tudi požrešno požiranje krme.

S skrbno pažnjo na paši in umnim krmljenjem se pride napenjanju v okom. V tem oziru naj se pastirje dobro pouči. Sploh naj se ne goni goveje živine na deteljno pašo. Če to že mora biti, naj se ji poklada prej nekaj suhe krme. Na paši naj se malo časa mudi.

Čim mlajši in sočnatejši je zelena krma, tem večjo množino suhe krme ji je treba pridati. Ovenela in segreti krma se mora pred pokladanjem ohladiti, posušiti in premešati med suho krmo.

Vsak živinorejec naj ima pri rokah trokar (bodalo) za vbod.

Vprašanje št. 6: Kako bi uničil trtjone in kukce (v životu so si podobni, samo da so prvi modre, drugi pa črne barve), ki mi spomladi vničijo skoraj vse liste v mojem vinogradu.

Odgovor: Čitajte poseben članek v Gospodarskem listu, letnik 1924 na str. 99.

Vprašanje št. 7: Kaj je svinčeni arzenat, kje se ga dobi in kako se ga uporablja?

Odgovor: V prihodnji številki bomo priobčili poseben članek o tem vprašanju.

Gospodarski koledar

Kmetovalec v januarju.

Na njivi imamo v tem mesecu malo dela, v goratem delu dežele skoraj nobena, razen da tu pa tam poglobimo njivo na ta način, da skopljemo kamenje. V toplejšem delu dežele je dela več. Predvsem moramo spraviti na njivo hlevski gnoj, katerega pokrijemo z zemljo, da se ne bo »kadil«, s čemur zgublja najdražjo snov, ki je dušik. »Kajenje« gnoja ni nič drugega kot uhajanje amonijaka v zrak. Gnoj na njivah naj bo stlačen v velikih kupih in ne v majhnih.

Kjer je le mogoče, preorjimo vsaj sedaj vse njive, ki so namenjene za pomladno setev. Nujno je potrebno, da zemlja premrzne in da se navžije zraku.

Trnja, posebno pa belega trnja naj ne bo v bližini njiv, ki so posejane z žitom, ker na belem trnu prezimi rja, ki nam dela vsako leto večjo škodo. Trnje nam sploh nikjer ne koristi, razen kot ograja, zato pa naj zgine, kjer ni potrebno.

Senožet očistimo trnja in kaménja. Trnja ne smemo samo posekati, temveč ga moramo izkopati, ker bi drugače izkorin izrastlo novo trnje. Prekopana mesta podsejemo drugi mesec z dobrim travnim in deteljnim semenom.

Letos je seno drago, živina pa poceni. Kdor ima mnogo krme, je gospod. Mno-

go krme pa bomo imeli, ako bomo pognojili senožet. Hlevskega gnoja navadno nimamo dovolj niti za njive, zato pa gnojimo senožeti z umetnimi gnojili. V tem mesecu je skrajni čas za trošenje tomaževe žindre in kalijeve soli, v prihodnjem mesecu lahko rabimo še superfosfat. Koliko enega ali drugega umetnega gnojila porabimo, nam pove vsaka »Pratika«.

Tudi deteljščam dobro dene gnojilo. Posebno na mestu ste tomaževa žindra in kalijeva sol.

Senožet pa moramo tudi očistiti mahu. Uporaba travniške brane ali vsaj močnih železnih grabelj je nujno na mestu.

V vinogradu je dela dovolj. Trte okopavamo, odstranjujemo malovredne vrste, kopljemo jamice za podsajenke, trte obrezujemo, pripravljamo kole itd. Ne odlašajmo s tem delom, ker čimprej bo izvršeno, tem boljše bo za nas. Vinograd mora biti pognojen, za gnojilo pa rabimo domači hlevski gnoj z dodatkom umetnih gnojil, predvsem superfosfata. O gnojenju trtam je priobčen v »Gospodarskem listu« od decembra 1925 primeren članek. Čitajte ga!

Pri sadnem drevju osnažimo deblo in veje mahu in lišaja. Za to delo je najpripravnejša jeklena ščetka. Drevju odstranimo vse nepotrebne, prelomljene in

suhe veje. Paziti moramo, da ne napravimo pri tem opraviilu prevelikih ran, ki se ne bi kmalu zarastle. Drevje moramo potem poškopiti, za kar lahko uporabljamo antiparassit, dendrin ali arborin (vse troje je v bistvu eno in isto).

Breskev je v zadnjih dveh letih bilo zelo mnogo zasajenih. Dobičkanosne bodo samo takrat, ko bodo pravilno negovane. Sedaj jih moramo nekoliko prečisti in poškopiti oziroma namazati jih moramo z 5% raztopino modre galice in apna.

V vrtu: Skrbeti moramo za tople gredice, kamor že v tem mesecu lahko zasejemo seme različne zelenjave.

Načrt, kako bomo obdelovali vrt, kaj bomo tu ali tam vsadili ali vsejali, mora biti že izvršen. Ako še vrt ni prekopan, ga moramo čimprej in istočasno podgrebemo izdatno količino hlevskega gnoja. Zelo koristno je tudi, ako pognojimo vrt tudi z umetnimi gnojili, predvsem s kalijevo soljo in superfosfatom; ta gnojila podkopliemo istočasno s hlevskim gnojem. Ker mora biti zemlja v vrtu rahla in ker umetna gnojila povzročijo pušto in težko zemljo, niso samo umetna gnojila na mestu kot gnojilo za vrt. Hlevski gnoj je predpogoj obilnega pridelka.

V hlevu moramo paziti predvsem na zdravje živine. Zdrav zrak je živini nujno potreben, zato pa naj ne bo v hlevu zaduhlega zraku. Ako nimaš odvajalnikov slabega zraku, prezračij hlev vsaki dan. Zaduhel, topel in vlažen zrak je vzrok najrazličnejših bolezni, posebno pa jetike. Pazi na to, da je hlev tudi čist in da se ne nahaja v njem obilo gnoja.

V tem letnem času se kaj rada pojavlja slinavka in parkljevka, ki povzročata letos posebno občutno škodo v Severni Italiji. Ako se pojavi ta bolezen tudi v domačem kraju, se moramo strogo držati živinozdravnikovih navodil.

V zimskem času se kaj radi pojavljajo znaki kostolomnice, posebno pa tam, kjer je živina navezana na krmo iz mokrotnih krajev. Svetujemo vsem živinorejcem, da dajejo svoji živini redno vsaki dan po nekoliko klajnega apna.

Klajno apno je predvsem velike važnosti za mlade prašiče, ki dobivajo sedaj krmo, ki obstoji večinoma iz repe in repnih ostankov. Repa vsebuje malo rudnin (malo pepela), vsled česar moramo dodati krmi klajnega apna. Drugače bodo prašiči imeli šibke in kruljave noge in prašiči se ne bodo dobro razvijali. Polmajhne žličke na glavo in dan zadostuje za mladega pujska.

V kleti smo že pretočili ali pa pretakamo vino. Paziti moramo, da je vino zdravo. Ono, ki spreminja barvo, je podvrženo porujavenju in tega zdravimo z metabisulfitom. Ako bi imelo vino kakšno napako, je najboljšje takoj vprašati za svet vinskega strokovnjaka, da se vino ozdravi že pri začetku.

Paziti moramo, da držimo sode vedno polne, da onemogočimo kan. Ako pa na noben način ni mogoče imeti polnega sode, moramo prostor nad vinom v sodu dobro zažveplati. Cunj pri vehah ne sme mo trpeti, ker se po mokri cunji prenese v vino glivica, ki povzroča kan ali cik.

Čebelar naj v tem mesecu, ko nima posebnega dela, popravi različne čebelarске potrebnosti in seznanj naj se z novim čebelarskim zakonom.

Na domu: Pameten gospodar napravi svojo dolžnost glede tiska in naroči ter nalača »Gospodarski list«.

Nadalje si bo že sedaj preskrbel vsa potrebna semena, ki jih rabi za vrt, njivo in senožet, sedaj si zagotovi semenski krompir in sadike sadnih drevesc.

Skrben gospodar pazi tudi na zdravje svoje družine in poskrbi za redno prezračanje domače hiše, posebno pa prostorov, ki so zakurjeni in kjer člani družine delajo. Vzemite si to k srcu, ker drugače bo jetika spremljevalka do groba. To velja predvsem za kraje, kjer kleklajo.

Vojaki in kmetijska izobrazba.

Na vojno ministrstvo je bila vložena interpelacija, naj se upelje kmetijski pouk v vojašnicah. Vojni minister je odgovoril, da na tak pouk danes ni mogoče misliti, ko je službena doba tako kratka in jo še mislijo skrajšati.

	Gospodarski drobiž in razno	
--	------------------------------------	--

Čaj iz sena za teleta.

Čaj iz sena dobimo ako polijemo 1 kg sena z 2 litri vroče vode in pustimo seno z vročo vodo vsaj skozi 6 ur zaprto v primerni posodi. Lahko se uporablja tudi mrzlo vodo, a potem se mora razbiti za to opravilo 12 ur. Voda izveleče iz sena mnogo redilnih snovi in ako tako pripravljenemu čaju dodamo še malo moke iz lanenega semena ali tudi drugačne moke, dobimo izbořen napoj predvsem za teleta, katera odstavljamo. Na ta način lahko prihranimo posneto mleko, katerega bi na vsak način morali dajati pri odstavljanju telet.

Posoljeno seno.

Naši živinorejci imajo navado, da posolijo samo ono seno, ki ni bilo spravljeno na hlev prav suho in mislijo, da se potem tako seno ne pokvari. Deloma je to res, v celoti pa tudi ne.

V drugih deželah potrosijo napredni živinorejci sol po vsi spravljene krmi in sicer takoj ob spravljanju. Poskusi so ugotovili, da se s takim senom krmljene živali mnogo boljše razvijajo, enako mernejše prebavljajo in dajejo boljše dohodke v mesu (prirastku) in tudi na mleku, kot one živali, ki ne uživajo posoljenega sena.

Da ne bodo kokoši kokale.

Lansko leto smo navedli več sredstev, naj sledi še eno:

Kokajoče kokoši pusti na hladnem prostoru. Daj vsaki po žlico ricinovega olja, krmi jo potem s posoljenimi, debelimi otrobi ali pa z zelenjavo, ki je bila namočena v posnetem mleku. Kokošim naj bo na razpolago sveža voda. To velja za prvi dan. Drugi dan ni potrebno dati ricinovega olja, drugo pa vse kot prvi dan. Tretji ali najpozneje četrti dan bo kokoš »ozdravljena« in jo že lahko pustiš k drugim. Za deset dni bo že nesla jajca.

V kakšni meri izrabijo drevesa zemljo.

Amerikanski učenjaki so ugotovili, da porabijo sadna drevesa (poskusi so bili napravljeni z jabolani, orehi in breskvami) letno iz enega ha zemljišča 240 kg kalija, 180 kg dušika in 70 kg fosforne kisline.

Ti podatki nam pravijo, da moramo gnojiti tudi sadnemu drevju ravnotako kot krompirju, koruzi ali pšenici, samo da moramo dati več kalija. Zgornje količine kalija, dušika in fosforne kisline odgovarjajo 6 q kalijeve soli s 40% kalija, 11 q čilskega solitra in 5 q superfosfata na ha. Umljivo je, da ne bo nihče potrosil omenjeno množino umetnih gnojil, ker bo gnojil tudi z gnojnico, navadnim gnojem itd. A gnojiti sadnemu drevju moramo, ako hočemo, da se bodo drevesa razvijala in nam dajala obilo sadu.

Božič in orehi.

Enkrat je bila splošna navada, da so bili na Sveti večer na mizi orehi in lešniki, ki so posebno otrokom dobro teknil, starejšim pa tudi šli v slast.

In danes? Še je ta navada, a malo kje in še tu marsikdo uživa kupljene orehe in lešnike. In pri nas je toliko prostora, kjer bi orehi in lešniki zelo uspevali. V Gorici prodajajo danes lepe orehe iz Sicilije po 14 L kg.

Sadjar in vrtnar,

glasilo Slov. Sadjarskega društva v Ljubljani izhaja v 6000 izvodih, ker skoraj toliko članov ima društvo. Člani so zelo marljivi pri nabiranju novih članov. Koliko naročnikov si pa Ti dobil svojemu glasilu?

Mandelji med trtami

so nepriljubljena in škodljiva rastlina, ker je izkustvo pokazalo, da po 5—6 letih mandelji sicer uspevajo, trte pa pomrejo.

Pridelek breskev

v Massolombardi (400 dreves na ha) je znaten, in sicer so dale breskve vrste »Amsden« v srednjem skozi 10 let po 31 kg sadja na leto, nekatera drevesa pa celo 68 kg na leto.

Plesen v kleti

odstranimo, ako zide s pomočjo navadne trtne škropilnice poskropimo z 1% apnenim mlekom, drugi dan pa z 5% raztopino modre galice.

Gnojenje trtam.

Pri gnojenju trt moramo upoštevati naslednje: Trta v zelenem stanju zahteva predvsem apna in dušika. Pri začetku razvoja zahteva predvsem fosforne kisline, kalij pa je njena najljubša hrana, ki upliva na zorenje grozdja in lesa ter na kakovost mošta. Torej moramo dati trti vseh redilnih snovi, to je dušika, fosforne kisline, kalija in apna.

Uvoz vina iz Jugoslavije v Avstrijo.

Med Jugoslavijo in Avstrijo je bil sklenjen dogovor, glasom katerega lahko uvozi Jugoslavija v Avstrijo 40.000 hl belega vina in ravnolotno tudi črnega po znižani uvozni carini. Znižana uvozna carina na hl znaša 30 kron v zlatu, navadna pa 60. Kljub temu je še uvozna carina precej visoka, in mislimo, da bo šlo malo vina iz Jugoslavije v Avstrijo, ker je v Jugoslaviji vino itak sorazmerno precej drago.

Rekord v uživanju masla.

Splošno se govori o rekordih, pa naj bo tudi pri maslu eden. Kanada (država severno od Zedinjenih držav v Ameriki) redi 3 in pol milijona krav in ima nekaj tisoč mlekarn (sirarn in maslarn). Kljub temu pa uvaža Kanada, ki je zelo redko obljudena, še ogromne množice masla iz najrazličnejših držav.

V splošnem užije vsak prebivalec Kanade na leto in dan 14 kg masla, to je $\frac{1}{4}$ kg masla na teden.

Pridelek sladkorja

znaša na celem svetu letno približno 200 milijonov q, od katerih približno dve tretjini iz sladkornega trsa, ena tret-

jina pa iz sladkorne pese. Sladkorni trs uspeva predvsem v tropičnih krajih, ki so skozi celo leto precej topli in vlažni. Taki kraji se nahajajo v Srednji Ameriki, v Indiji, na Malajskih otokih, v Avstraliji in v nekaterih delih Afrike.

Sladkorna pesa je najbolj udomačena v Evropi, deloma tudi v Zedinjenih državah Severne Amerike. Sladkorja iz sladkorne pese napravijo

v Nemčiji	15 milj. q
na Češkem	14 » »
v Rusiji	9 » »
na Poljskem	6 » »
v Belgiji	3,5 » »

v vseh ostalih državah sveta pa približno toliko, kot Nemčija sama.

Urejena »mešetija«.

V podprefekturah Videm, Čedad, Poradenone in Tolmezzo so bile upeljane zakonite določbe glede »mešetije«. Določeno je, kdo mora plačati »mešetijo« in koliko se mora plačati posredovalcu. Enake določbe bodo v kratkem upeljane tudi pri nas in takrat bomo o tem poročali.

Izvoz ameriške pšenice.

V gospodarskem letu 1924/25. je bilo izvoženega iz Zedinjenih držav približno 60 milijonov kvintalov pšenice in 10 milijonov kvintalov moke, iz Kanade pa okoli 45 milijonov kvintalov pšenice. Ves navedeni krušni pridelek je bil večinoma prodan v Evropo, deloma tudi v Azijo in Afriko. Od Evropejcev so kupili Angleži skoraj polovico množine, za njimi največ Italija, potem Belgija in Holandska, nato Francija, Nemčija, Grška itd. Vsako leto več krušnega žita uvozita Kitajska in Japonska, a svojih potreb ne krijeta toliko v Ameriki, kot v angleški Indiji in Avstraliji, deloma tudi v Sibiriji.

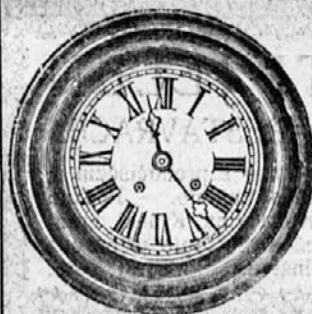
Letos bo prišlo iz Amerike v Evropo malo žita, ker je bila v Evropi skoraj v vseh državah izredno dobra letina.

Kdor se nad svojim sovražnikom maščuje, se mu zgodi podobno kot čebeli, ki se maščuje in piči — ter umrje.

Restavracija
pri
„Treh kronah“
GORICA VIA CARDUCCI 12

Domača kuhinja. Toči
pristno brisko, vipavsko
vino in specialiteto
„kraški teran“. Pre-
nočišča za potnike. —
Priporoča se občinstvu
za obilen obisk
Anton Malnič.

Naš zobozdravnik
specialist za bolezni v usfih in na zobeh
M. U. dr. LOJZ KRAIGHER
z nemškim zobozdravniškim izpitom za
zobozdravniška in zobotehniška dela
v GORICI, na Travniku št. 20, I. nad.

Edini zastopnik
za Goriško za
stolpne ure prvo-
vrstnih nemških
tovarn najnovj-
šega in najfinej-
šega sistema (se
navijajo same).

JAKOB ŠULIGOJ
URAR IN ZLATAR

GORICA - Via Carducci 19 (Gosposka ulica)

Zaloga najboljših švicar-
skih ur „UNION“ in „ALPINA“.

Največja zaloga vseh dru-
gih ur z jamstvom 2 leti
časa po najnižjih cenah.

Tvrdba

„VINOAGRARIA„

v Gorici, via C. Favetti 6
(v ulici za hotelom Tri Krone)

prodaja:

Odlična vrtna, njivska in travniška raz-
na semena, nemška iz Erfurta. (Zahte-
vajte cenik semen), klajno apno, bisulin,
„Antiparassit“, „Zea Mais“, strup za po-
ljske in hišne miši, cepilni vosek, kit
za sode in druge izdelke za popravo
bolnih vin, jeklene ščeti za snaženje
sad. dreves, škarje za trte in sad drevje
ročne žagice, kakor tudi vsa druga re-
zila znamke „Kunde“, cevi iz gumija
za natego in sesalke, lesene pipe, filtre,
tehtnice za vino, vehe, navadne in ki-
pelne in razna druga orodja za sadjarje,
čebelarje, vrtnarje in živinorejce itd

Just Ušaj,
enotehnik in agronom.

**Blago pošilja tudi po
poštnem povzetju.**

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

špecialist za ustne in zobne bolezni

ordinira v GORICI na Travniku 5/II.
od 9. do 12. in od 3. do 5.

Naša zavarovalnica proti požaru

„L'UNION„

Ravnik Avgust - Gorica

Via Barzellini šte. 2 I. nadstropje.

ALOJZIJ BONNES

AUTORIZIRAN ELEKTROTEHNIK

GORICA - VIA CARDUCCI 1
(nasproti Montove hiše)

Instalacija vodovodov in plinovitih naprav itd.
Bogata zaloga raznovrstnega električnega
materijala.

Kupujte domače vino!

Najpristnejše dobite vedno pri
„Vinarški Zvezi“ v Gorici

Via Formica št. 1 ob Rornu.
- Podpirajte lastnega kmetovalca. -

TEOD. HRIBAR

Gorica - Corso Verdi št. 32

Vedno bogato založena manufakturna trgovina. Sukno za moške in ženske obleke, preproge, zavese, voščeno platno, linolej in dr. iz italijanskih, prvovrstnih čeških in francoskih tovarn. Ne veste! Tu dobite vse potrebno po ugodnih cenah! Jamči se za solidno blago - Postrežba točna! Cene izven vsake konkurence!

ZLATI JELEN

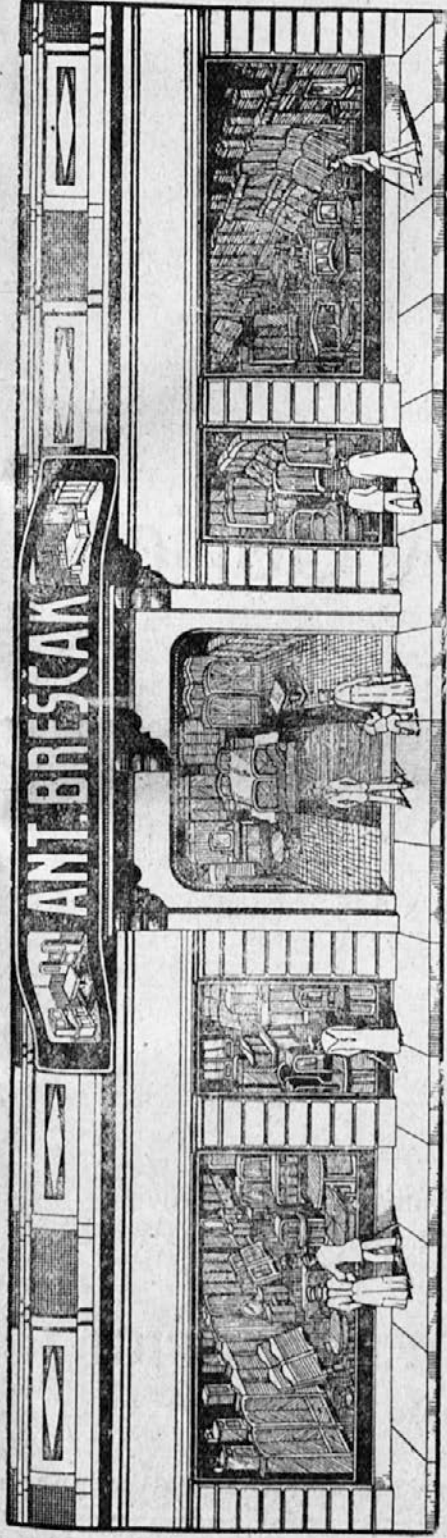
HOTEL in RESTAVRACIJA

shajališče deželanov s prenočiščem in najboljšo domačo kuhinjo. - Pristna briška in vipavska vina. Kraški teran. Solidna postrežba. Se toplo priporoča slavnemu občinstvu. **Alojzij Vida.**

Trgovina
manufakturnega blaga in izgotovljenih oblek

Andrej Mavrič

Gorica - Via Carducci šte. 3 - Gorica

Največji ponos gospodinje je lepo urejeno stanovanje.

Če si hočeš to oskrbeti z malimi stroški, obrni se na staro trvdko in odlikovano tovarno s pohištvom

Ant. Breščak,

ki ima v zalogi nad 50 kompletnih sob,
bodisi forniranih ali iz različnega lesu.

Gorica, Via Carducci 14.

Umetna gnojila:

Tomaževo žlindro
Superfosfat
Kalijevo sol
Čilski soliter
Zvepleno-kisli amonijak
Kalcijev cianamid
Modro galico
Žveplo
Seme ajde in druga žitna semena

naročite in dobite pri

Zadružni zvezi v Gorici

Corso Verdi 37, telefon 283

Gospodarske knjige:

Belle: Sadjarstvo 430 strani s 165 slikami
Humek: Praktični sadjar 410 strani s 116 slikami
Humek: Domači vrt, 195 strani in s 71 slikami
Domači živinozdravnik
Domači zdravnik
Nasveti za hišo in dom
Naše gobe
Reja domačih zajcev
Umni čebelar

Navedene in druge knjige, kakor tudi najrazličnejše tiskovine, za župne, županske, šolske in druge urade, papir, razglednice itd. itd. dobite pri

Katoliški knjigarni v Gorici

Via Carducci št. 2 (Gosposka ulica)